PRZEGLĄD PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY

CZASOPISMO, POŚWIĘCONE SPRAWOM

PRZEMYSŁU, HANDLU i FINANSÓW

ADRES REDAKCJI I ADMINISTR.
KOSZYKOWA 7. — TELEF. 250 85.
Konto w P. K. O. № 1465.
Prenumerata roczna Zł. 24.
Zeszyt pojedyńczy 1 Złoty.

WYCHODZI DWA RAZY
NA MIESIĄC

WARSZAWA — 15 LISTOPADA 1924.

Reorganizacja giełd pieniężnych i towarowych.

Pełnomocnictwa, udzielone Rządowi w ustawie z dnia 31 lipca 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i poprawie gospodarstwa społecznego, obejmuje m. in. również prawo do reorganizacji giełd pieniężnych i towarowych, co miałoby być w myśl art. 2 tej ustawy dokonane w drodze rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, wydanego na podstawie uchwały Rady Ministrów. Konkretnie mówiąc, chodziłoby tu o nowelizację obecnie obowiązującej ustawy z dnia 20-go stycznia 1921 r. o organizacji giełd w Polsce (Dz. Ust. R. P. z r. 1921 № 13 poz. 71).

Jak wiadomo, ustawa ta powstawała w dobie silnie zaznaczającej się reglamentacji obrotu walutami i przy wyraźnych objawach deprecjacji marki polskiej, co siłą rzeczy musiało się odbić na postanowieniach poszczególnych jej artykułów. To było też powodem, dlaczego ustawa ta, obejmująca zarówno giełdy pieniężne, jak towarowe, budowana była raczej z myślą o obrocie pieniężnym, będąc zresztą opracowywaną w Ministerstwie Skarbu, czego wyraźnym dowodem jest np. całkowite przeoczenie postanowień, dotyczących giełd pieniężnych w niektórych artykułach, jak to widzimy w p. 7 art. 6 lub w p. 2 art. 18-go.

Zasadnicze jednak postanowienia, pozostające pod wpływem wyżej wspomnianych okoliczności odnajdujemy w postaci silnego nadzoru rządu nad giełdami sprawowanego przez komisarza giełdowego oraz w postaci przymusu należenia do giełd pieniężnych, określonego w art. 4 ustawy. Ponadto ten sam wzgląd na wzmożoną kontrolę giełd podyktował postanowienie o zatwierdzaniu członków rady giełdowej przez właściwego ministra z tem, że w razie trzykrotnego niezatwierdzenia wybranych członków, odnośny minister sam mianuje z pośród członków giełdy członków rady w miejsce niezatwierdzonych.

Czy wszystkie wyżej wykazane czynniki kontroli są również i w obecnej chwili konieczne, jest rzeczą zapatrywania się na sam charakter giełdy, jako instytucji. Tu od początku istniały bardzo silne rozbieżności tak w społeczeństwie jak i w sejmie, przyczem nie brak było zwolenników uwolnienia giełdy od nadzoru przez komisarza, jak i członków rady od konieczności zatwierdzania przez właściwego ministra. Zwłaszcza b. Królestwo Kongresowe, wzorujące się na ustawodawstwie poprzedniem i na statutach giełd w Warszawie i w Łodzi, przeciwne było tak dalekiej ingerencji rządu. Przypuszczamy, że sprawa ta nie byłaby jednak dziś poddawana rewizji, i pozostałby nadal typ giełdy w Polsce, wyrosły na zasadach ustawy z roku 1921.

Co jednak prędzej poddawałoby się rewizji i co nie naruszałoby zasadniczej konstrukcji giełdy już istniejącej; to usunięcie przymusu nale-

żenia do giełd pieniężnych. W tej sprawie obecna ustawa postanawia w art. 4 co następuje: „Członkami giełdy pieniężnej winni być wszyscy handlujący wartościami, dopuszczonemi do obrotu na danej giełdzie, którzy posiadają przedsiębiorstwo w tej samej miejscowości, gdzie dana giełda się znajduje". W ten sposób wszyscy ci, co posiadają koncesję na otwarcie domu bankowego, czy też kantoru wymiany, obowiązani są należeć do giełdy pieniężnej, znajdującej się w danej miejscowości. Intencją autorów ustawy było z jednej strony przyciągnięcie tych koncesjonarjuszy na giełdę, gdzie obroty ich podlegałyby dodatkowej kontroli, z drugiej zaś strony zapewnienie tym koncesjonarjuszom prawa należenia do giełdy.

Co się tyczy pierwszej instancji, to zarówno względy formalne, jak i rzeczowe zgóry przesądzały niepowodzenie. Mianowicie, ustawa o organizacji giełd, wprowadzając przymus, nie przewidziała jednak żadnych sankcji karnych, w razie niespełnienia tego nakazu. Pozatem, gdyby nawet sankcje takie istniały, rozciągałyby się one tylko na handlujących, którzy posiadają przedsiębiorstwo w tej samej miejscowości, gdzie dana giełda się znajduje, a więc zaledwie część koncesjonarjuszy. Wreszcie, jest rzeczą wątpliwą, czy ten nakaz leży nawet w interesie samej giełdy, której narzucono dużą ilość członków pomimo jej woli i bezmożności przeprowadzenia selekcji przez sfery zainteresowane w doborze członków. Tylko w wyjątkowych wypadkach giełdy mało żywotne starały się też skorzystać z tego przymusu, gdy tymczasem inne, przeciwnie, starały się raczej niewykorzystywać tej możliwości, zresztą, jak zaznaczyliśmy, pozbawionej wszelkiej egzekutywy.

Wszystko to przemawiałoby raczej za zniesieniem tego przymusu, ku czemu właśnie nadaje się okazja wobec zamierzonej nowelizacji dotychczasowej ustawy.

Nawiasem mówiąc, giełdy pieniężne posiadały już obecnie prawo przyjmowania ponadto i innych osób, tak miejscowych, jak i zamiejscowych, z poza grona podpadających pod przymus, przyczem o przyjęciu decydowała rada giełdowa, giełdy zaś towarowe wogóle przymusu nie znały.

Jeśli chodzi o drugą intencję, a mianowicie, zapewnienie koncesjonarjuszom prawa należenia do giełdy pieniężnej, to nic nie stałoby na przeszkodzie, aby im to prawo zagwarantować i po uchyleniu przymusu. Na giełdach towarowych, takie prawo, uniezależnione od zgody rady giełdy, posiadają instytucje publiczne, do których zakresu działania należą czynności produkcji, obiegu lub przerabiania przedmiotów, dopuszczone do obrotu na danej giełdzie.

Do przepisów, regulujących obecnie członkowstwo na giełdzie, należą też postanowienia o zasadniczem wyłączeniu pewnych kategorji osób z pod prawa do należenia do giełdy. Mianowicie, ustawa wyraźnie powiada, że nie mogą być członkami giełdy np. duchowni, wojskowi, urzędnicy państwowi i samorządowi i t. p. Tu jednak, a zwłaszcza przy giełdach towarowych, postanowienie to może się okazać jako zbyt daleko posunięte, gdyż nie istnieje słuszna racja, aby np. duchowny, lub urzędnik państwowy, będący właścicielem ziemskim i pragnący sprzedawać produkty rolne własnego gospodarstwa wprost na giełdzie, był pozbawiony tej możliwości. Gdybyśmy posunęli się już tak daleko, że obecność duchownego lub wojskowego na sali zebrań giełdowych i załatwiającego swe tranzakcje mogłoby wywołać pewne wątpliwości, to jednak nie zdają się istnieć słuszne racje, aby osobom tym nie dozwolić nawet na wysłanie na giełdę pełnomocnika, który mógłby je zastąpić, jako członków giełd towarowych.

Również dość duże wątpliwości nasuwa w praktyce kwestja, jakie tranzakcje należy uważać jako giełdowe, a raczej jakie tranzakcje należy uznać jako podstawę do notowań. Obecna ustawa postanawia, że „jako tranzakcje giełdowe uważa się takie interesy, które zawarto w publicznym lokalu giełdowym, w oznaczonej porze giełdowej i co do przedmiotów obrotu, któremi na danej giełdzie wolno handlować i które wolno na niej notować". Jednocześnie jednak istnieje zastrzeżenie, że przed sądem rozjemczym tranzakcje, zawierane na giełdzie, są tylko wtedy, jeżeli zostały stwierdzone kartą umowy. W ten sposób, nie stawiając pośrednictwo meklera i wystawienie przezeń karty umowy jako istotny wymóg dla tranzakcji, mającej być uznaną, jako giełdowa, ustawa stawia jednak ten wymóg, o ile chodzi o tranzakcje. zaskarżalną przed sądem rozjemczym.

Jeśli chodzi o materjał do notowań, to tu ustawa nie daje nam żadnych dyrektyw, wobec czego jest rzeczą otwartą, czy notowania mogą się oprzeć na tranzakcjach giełdowych, jakkolwiek niestwierdzonych przez maklera kartą umowy. Jeśli tak, to powstaje kwestja, w jaki sposób taka tranzakcja winni być udowodniona i podana do wiadomosci komisji notowań. Jeślibyśmy jednak tej możliwości oparcia się na tranzakcjach niestwierdzonych przez maklera przy notowaniach nie uznali, to powstaje pytanie, jaki istnieje cel uznania za tranzakcję giełdowe tranzakcji niestwierdzonych kartą umowy, skoro te ani przy notowaniach, ani przed sądem rozjemczych nie są uznawane.

Byłoby zresztą rzeczą do rozważenia, czy słuszna jest zasada dopuszczenia przed sąd rozjemczy wyłącznie tranzakcji giełdowych, stwierdzanych kartą umowy. Praktyka europejska uczy, że sądy rozjemcze giełdowe rozpatrują również tranzakcje pozagiełdowe, o ile są zawarte na zasadzie usanców giełdowych i ze wskazaniem sądu giełdowego, jako forum dla rozstrzygania mogących wyniknąć sporów. Sprawa ta ma bardzo doniosłe znaczenie dla życia gospodarczego, które mogłoby szczerzej korzystać z do-

brodziejstwa sądów rozjemczych na giełdach, bardziej szybko załatwiających spory, niż sądy handlowe. Z drugiej jednak strony powstają wątpliwości, czy przy takiem postępowaniu nie ucierpiałaby frekwencja zebrań giełdowych oraz ilość tranzakcji zawikłanych na samej giełdzie, a stanowiących materjał dla notowań.

Co się tyczy postępowania sądowego, to obecnie co do prawomocności i wykonalności wyroków sądów rozjemczych obowiązują przepisy ustawodawstw dzielnicowych o sądach polubownych. Jak wiadomo, na mocy tych przepisów, aby wyrok sądu polubownego miał moc obowiązującą dla władz państwowych, konieczne jest dopełnienie przed rozpatrzeniem sprawy t. zw. zapisu notarjalnego. Nie jest rzeczą jasną, czy i ten przepis odnosi się do spraw, rozpatrywanych przez sądy rozjemcze giełdowe. Tymczasem trzeba uwzględnić, że do rozstrzygania sporów, wynikających z tranzakcji giełdowych, powołany jest w y ł ą c z n i e sąd rozjemczy, chyba, że strony się inaczej na piśmie umówiły. A więc z tego wynika, że np. sąd handlowy nie jest kompetentny do sądzenia spraw, wynikłych z tranzakcji giełdowych.

Jeśli więc teraz przypuścimy, że jedna ze stron przez złą wolę uchyliłaby się od zapisu notarjalnego, wówczas druga strona pozbawiona byłaby wogóle wymiaru sprawiedliwości.

Z tego wynikałoby, że wymóg zapisu notarjalnego przy wyłączności forum, zastrzeżonej ustawą, nie może być stosowany, czego jednak ustawa nie precyzuje.

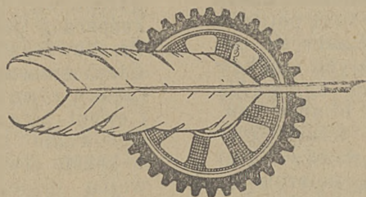
Również daje się odczuwać luka co do tranzakcji terminowych. Zatrzymując w mocy § 13 austryjackiej ustawy giełdowej (art. 25), ustawa o organizacji giełd w Polsce dopuszcza w Małopolsce zawieranie na giełdach tranzakcji terminowych z tem, że w wypadku sporów prawnych nie jest dopuszczany zarzut, że roszczenie opiera się na umowie o różnicę kursu, która ma być oceniania jako zakład, lub gra. Inne obszary Polski są jednak w obecnej chwili pozbawione możności zawierania tranzakcji terminowych, co jest pewną niekonsenkwencją.

Również zauważyć należy, że obecna ustawa nie przewiduje powoływania komisji rewizyjnej, co wydało się poszczególnym giełdom to‹arowym rzeczą potrzebną i co zostało przewidzianę w statutach tych giełd.

Z pośród innych spraw, domagających się wyjaśnienia nasuwa się jeszcze sprawa kompetencji do zmiany statutu giełdy. Obecna ustawa, poza zastrzeżeniem zatwiedzenia statutu i zmian statuta przez właściwych ministrów, wspomina tylko przy wyliczaniu obowiązków rady giełdowej (art. 12 p. 14) „przedstawienie właściwemu ministrowi uchwał w sprawie zątwierdzenia statutu oraz w przedmiocie zmian statutu giełdy". Pomijając sprawę, że rada giełdy nie może przedstawiać uchwał o zatwierdzenie statutu, gdyż przed zatwierdzeniem statutu ani giełda, ani tembardziej rada giełdy nie istnieje, odczuwa się brak postanowienia. o czyich uchwałach tu mowa. Należałoby tu przypuszczać, że kompetencja udzielania zmian należy do walnego zgromadzenia, jakkolwiek pod tym względem istnieje rozbieżność zdań, gdyż jako kompetentna uznawana jest, zwłaszcza w statutach giełd pieniężnych, rada giełdy.

Na zakończenie musimy zaznaczyć, że kwestji wątpliwych w ustawie obecnej można byłoby znaleźć więcej, lecz ograniczamy się tu do najistotniejszych. Pozatem konieczne jest wprowadzenie całego szeregu poprawek redakcyjnych, gdyż pod tym względem ustawa z dnia 20 stycznia 1921 r. pozostawia bardzo wiele do życzenia.

A. Wilski.

Polityka handlowa państw sukcesyjnych.

I.

W przeciwieństwie do obecnych tendencyj zadaniem polityki handlowej państw sukcesyjnych było przedewszystkiem bronić krajowej produkcji rolnej przed niskiemi cenami światowemi. Dopiero na drugim planie jej dążeniem było przeciwstawienie się obcej konkurencji. Po wojnie światowej tendencje polityki handlowej państw europejskich uległy zmianie zasadniczej. Ubóstwo środków żywnościowych w Europie sprawiło, iż przywóz produktów agrarnych zwolniono od cła, a w wielu krajach ze względu na niebezpieczeństwo głodu i wzmagającą się drożyznę wprowadzono zakaz ich wywozu. Co się tyczy wyrobów przemysłowych, umiarkowane stawki celne z okresu przedwojennego musiały być zastąpione przez wysokie cła ochronne, będące najwymowniejszym objawem wzmacniania się tendencyj protekcyjnych w polityce handlowej Europy. Protekcjonizm, jako konsekwencja wojny nie jest objawem nowym. Miał on miejsce również po wojnach napoleońskrch. Ale obecnie jego geneza i kształtowanie się posiada zupełnie iune tło niż przed stu laty. Żyjemy w epoce gospodarki kapitalistycznej coraz bardziej w swych formach się doskonalącej, żyjemy w epoce, w której wzajemna zależność gospodarcza poszczególnych państw staje się coraz silniejszą, kiedy jednocześnie każdy naród usiłuje wydobyć z siebie maksimum zdolności w kierunku tworzenia własnych warsztatów, własnej produkcji przemysłowej. Wojna światowa dowiodła, iż ten naród zwycięża, który zdoła w jaknajwiększej mierze uniezależnić swój przemysł od innych państw, który istnienie swoje w dziedzinie produkcji przemysłowej uczyni niezawisłem od obcego importu. Doświadczenie wojny światowej nie mogło pozostać bez wpływu na posunięcia w polityce handlowej szczególnie państw

nowopowstałych. Każde z tych państw powołało i powołuje do życia nowe gałęzie przemysłowe, udoskonala dawne, przedsiębiorstwa przedwojenne przekształca i rozszerza, a dla zapewnienia możliwości rozwoju przedsiębiorstwom przemysłowym odgradzają się one grubemi mury celnymi. Dążenie do możliwie największego uniezależnienia się od importu zagranicznego, co związane jest z potrzebą zupełnego usamodzielnienia gospodarczego kraju na wypadek wojny, staje się powodem zerwania z zasadą wolnego handlu również w Anglji. Obok tego momentu natury politycznej również doniosły moment natury gospodarczej, lub ściśle mówiąc — walutowej, decyduje o przejściu całego szeregu państw do polityki odgradzania się od obcego importu. Państwa o słabej walucie utrudniają przywóz obcych towarów w obawie, iż nadmierny ich przywóz spowoduje zmniejszenie się obcych walut w kraju, państwa zaś o walucie mocnej utrudniają obcy przywóz w obawie przed konkurencją towarów z krajów o słabej walucie, mogących dzięki spadkowi swego pieniądza kalkulować ceny w sposób bezkonkurencyjnie niski. (Antydumping) Doświadczenie kilku lat powojennych przekonało, iż racjonowanie handlu nie prowadzi do celu, iż wprowadzenie sztucznych czynników do jego procesu rozwojowego jak dla interesów gospodarczych kraju szkodliwe i prowadzi do schaotyzowania stosunków gospodarcxych. Z takim systemem polityki handlowej trzeba było zerwać, co się teraz w większości państw europejskich już stało.

II.

Formalnie rzecz biorąc, należy nadmienić, iż z pośród państw sukcesyjnych w Austrji, Czechosłowacji i na Węgrzech wciąż jeszcze obowiązuje taryfa celna z 1907 r. Oczywiście taryfa ta, która była przystosowana do stosunków gospodarczych na obszarze 676.000 klm², zamieszkałym przez 52 miljony ludności różnoplemiennej, w warunkach obecnych stanowi anachronizm. To też nagięcie polityki handlowej we wspomnianych państwach sukcesyjnych do tej taryfy, połączone było z ogromnemi trudnościami. Każde z tych państw zmuszone jest uprawiać inną politykę handlową i inne posiada dezyderaty w zakresie ceł.

Austrja, która dwie trzecie spożywczych środków żywnościowych oraz wszystkie surowce sprowadza z zagranicy, zmuszona jest saldo ujemne bilansu handlowego wyrównywać saldem dodatnim bilansu płatniczego. Osiągnięcie takiego salda możliwe jest przez rozwinięcie do jaknajwiększych rozmiarów pośrednictwa w zakresie czynności bankowych, handlowych, komunikacyjnych i t. p. Dążeniem więc Austrji jest przywrócenie handlowi zupełnej wolności i spowodowanie wprowadzenia wolnego handlu we wszystkich krajach ościennych. Austrja zerwała więc zupełnie z systemem zakazów przywozu i wywozu, pozbywa się wszelkich naleciałości etatystycznych z okresu wojny i powojennego, utworzyła u siebie składy wolnocłowe, celem poparcia handlu tranzytowego i t. p.

W przeciwieństwie do Austrji, **Węgry** swą pilitykę celną oparły na zasadach protekcjonistycznych. ich dążeniem jest uniezależnienie się od wyrobów przemysłowych obcych krajów i stworzenie u siebie przemysłu, który w możliwie największym zakresie mógłby zaspakajać potrzeby kraju. Założenia te stały się podstawą, na której oparto nową taryfę celną. Nowa taryfa celna, broniąca dostatecznie przemysłu krajowego, uczyni system zakazów przywozu i wywozu zbytecznym.

Kiedy cła ochronne na Węgrzech wprowadzone ze względu na interesy przemysłu krajowego, w **Czechosłowacji** wprowadzono je ze względów fiskalnych i walutowo-dumpingowych. W czechosłowackiej taryfe celnej zostały przejęte prawie bez zmiany, autonomiczne cła taryfy austrjacko węgierskiej. Stafki tej taryfy uwielokrotniono tylko za pomocą współczynników celnych. Wprowadzono je jeszcze w r. 1921. Wobec tego, że od r. 1921 nastąpiła znaczna poprawa kursu korony czeskiej i ceny spadły, wspomniane współczynniki celne stały się obciążeniem wysoce niewygodnem dla obrotów handlowych. Obciążenie celne od 50 do 60% ad valorem jest w Czechosłowacji zjawiskjem normalnem. W niektórych działach, jak np. w klasach żelaza, wyrobów żelaznych, metali, maszyn, opłata celna nie jest niższa od wartości towaru. Odnośnie do niektórych środków żywnościowych, jak np. herbaty, kakao i t.p. opłata celna wynosi przeszło 100% ceny towaru. Oczywiście przy obecnym stanie waluty czeskosłowackiej, wspomniana taryfa celna musi ulec w jaknajszybszym czasie radykalnej zmianie.

Polityka handlowa **Jugosławji** ma na celu głównie poprawę waluty. Interesy przemysłu usunięto na plan drugi. Taryfa celna z 30 czerwca 1921 r. podobnie jak taryfa czeskosłowacka posiada cła o charakterze wybitnie protekcyjnym i częściowo prohibicyjnym. Rząd jugosłowiański pragnie tą drogą zapobiec spadkowi waluty krajowej.

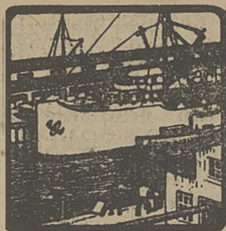
W **Rumunji** nowa taryfa celna weszła w życie 3 lipca 1921 r. Podobnie jak dawna taryfa, służy ona głównie interesom przemysłu krajowego i za pomocą ceł ochronnych daje mu możność rozwijania się. Stawki celne musiały ulec odpowiedniej zmianie ze względu na spadek waluty rumuńskiej

Jak widzimy polityka handlowa wymienionych państw sukcesyjnych ma na celu umożliwienie unarodowienia produkcji krajowej i uniezależnienia jej od produkaji zagranicznej W związku z tym kierunkiem polityki handlowej wspomnianych państw, ich dążeniem jest zapewnienie sobie możliwości zupełnie swobodnego samodzielnego regulowania swego handlu zagranicznego. Wyjątek stanowi Austrja, w której interesie leży wprowadzenie wszędzie wolnego handlu i oparcie polityki celnej na zasadach najbardziej liberalnych. Tym się tłomaczy, że nie gdzieindziej tylko w Austrji powstała **idea stworzenia kooperacji gospodarczej t. zw. państw sukcesyjnych.** Przedewszystkiem miano tutaj na myśli Austrję, Czechosłowację, Jugosławję i Węgry, a w drugim rzędzie również Polskę, Rumunję, Bułgarję, Włochy i ewent. Szwajcarję. Projektodawcom chodziło o spowodowanie zbliżenia gospodarczego tych państw w sensie stworzenia wspólnoty celnej, jak to przed wojną projektowali projektodawcy Mittel-Europy. Koncepcja kooperacji gospodarczej państw sukcesyjnych spotkała się z początku z surową krytyką państw zainteresowanych, obecnie zaś idea ta na konferencji genewskiej znalazła orędownika w osobie ministra Benesza.

Dobrodziejstwo tej kooperacji polegałoby na stworzeniu silnej przeciwwagi gospodarczej konkurencji przemysłu niemieckiego, coraz bardziej potężniejącego i groźnego dla przemysłu państw nowopowstałych. Ma ona nadto spowodować potanienie i udoskonalenie organizacji produkcji, co stałoby się możliwe przez zastowanie w państwach sukcesyjnych systemu Taylora.

Projekt ten, z całym zapałem broniony przez p. Benesza wywołał nietylko zastrzeżenia natury gospodarczej, lecz również politycznej. Nie trudno się przecież domyśleć, jakie koncepcja ta kryje zamiorzenia i ambicje, nie trudno utwierdzić się w przekonaniu, iż argument o niebezpieczeństwie niemieckiem — to piasek rzucony w oczy innym państwom naddunajowym, to jednak z tych sztuczek dyplomatycznych, tak właściwych Beneszowi, za pomocą których odwraca się uwagę zainteresowanych od istoty rzeczy.

Dr. Leon Pączewski.

Gdańsk przeciw cłom wywozowym.

Od dłuższego już czasu, gdyż od 20 września r. b. istniał pomiędzy Gdańskiem a Polską ostry spór w sprawie wprowadzenia przez Polskę ceł wywozowych, których Gdańsk nie chciał uznać, jako obowiązujące również na obszarze Wolnego Miasta. Spór ten oparł się od pierwszej chwili o Wysokiego Komisarza Ligi Narodów, do którego udały się władze Wolnego Miasta z prośbą o decyzję, wobec czego nie uważaliśmy za możliwe zabierać tu głosu, zanim decyzja ta nie zapadnie. Obecnie jednak, kiedy tekst tej decyzji znany jest już z prasy codziennej, postaramy się oświetlić tę sprawę na łamach naszego pisma, co tembardziej staje się konieczne, że gdańska prasa przez cały czas istnienia sporu nietylko że nią się zajmowała, lecz wydawano tam nawet specjalne zeszyty pism perjodycznych, specjalnie poświęcane tej sprawie, oczywiście inspirowane przez gdańskie sfery urzędowe.

Istota sporu polegała na tem, że Polska, opierając się na ostatnio uchwalonej przez izby prawodawcze ustawie z dnia 31 lipca 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych, ustanowiła cła wywozowe na szereg towarów, znosząc jednocześnie opłaty i zakazy wywozu na towary im dotychczas podlegające, z wyjątkiem ropy naftowej i jaj, na które zakaz wywozu jeszcze pozostawiono.

Fakt wydania ceł wywozowych Gdańsk uzwał jako naruszenie umów polsko - gdańskich oraz ciężkie naruszenie interesów gdańskich sfer gospodarczych. Identyfikując cła wywozowe z opłatami i zakazami gospodarczemi, gdańska prasa głosiła, że analogicznie do postanowień, jakie przy poprzedniej reglamentacji obowiązywała, rząd polski winien był dość wcześnie zawiadomić Gdańsk o zamiarze ustanowienia ceł wywozowych, czego Polska, uznając cła wywozowe, jako będące zarządzeniami celnemi, wchodzącemi ipso inre i bez zastrzeżeń w życie na obszarze W. M. Gdańska na mocy zarządzeń polskich, nie uczyniła.

Pozatem koła gospodarcze wskazywały na to, że według nowej polskiej ustawy celnej Minister Skarbu ma prawo dla każdego towaru ustanawiać cła wywozowe i wysokość tego cła dostosowywać każdorazowo do zmienionych warunków gospodarczych. W tem upatrywano daleko idące niebezpieczeństwo dla Gdańska, w którym są składowane polskie towary eksportowe, gdyż, w razie raptownego podniesienia ceł wywozowych, gdańskie firmy, nagromadzające polskie towary, byłyby tembardziej ciężko dotknięte, a nawet cały gdański handel mógłby być zniszczony. Przy systemie pozwoleń wywozowych niebezpieczeństwo to nie istniało, gdyż pozwolenia obowiązywały na pewien dłuższy przeciąg czasu, podczas którego opłata wywozowa nie mogła być podwyższona. Następnie Minister Skarbu ma na zasadzie ustawy celnej prawo do ustanawiana jawnych i ukrytych premji, zwracania ceł przy wywozie towarów gotowych, kredytowanie cła i t. d., co stwarza niebezpieczeństwo, że gdańskie firmy modą być gorzej traktowane, niż polskie. Pozatem, na mocy posiadanych uprawnień celnych, polski Minister Skarbu miałby cały handel morski Gdańska, przemysł gdański i rolnictwo całkowicie w swym ręku i to bez żadnych wpływów gdańskiego rządu.

W rezultacie gdańska prasa uznawała, że W. M. Gdańsk mogłoby zgodzić się na uznanie przez się nowych polskich przepiaów celnych tylko wówczas, gdy:

1. będą usunięte szkody, wyrządzone przez raptowne wprowadzenie ceł wywozowych,

2. będą na przyszłość udzielone następujące gwarancje:

a) Analogicznie do przepisów, dotyczących zakazów, rząd polski zobowiąże się podać zmiany ceł wywozowych i wszelkich ograniczeń przynajmniej na 2 miesiące naprzód do wiadomości W. M. Gdańska;

b) W. M. Gdańsk miałoby prawo oświadczyć, czy wprowadzi u siebie odnośne cła wywozowe, albo też, jak przy zakazach wywozu wystawi odpowiednie kontyngenty dla produktów gdańskiego przemysłu, rolnictwa i rzemiosła, przyczem w ramach tych kontyngentów byłby dopuszczalny wywóz gdańskich produktów bez cła na zasadzie gdańskich postanowień.

c) że pewne towary masowe polskiego pochodzenia; leżące w Gdańsku będą mogły byś wywiezione, pomimo wydania no-

wych ograniczeń wywozowych, na dawnych warunkach w terminie przynajmniej 6-ciu miesięcy. Jako takie towary byłyby przedewszystkiem uznane: drzewo, zboże, również siewne, nasiona, nafta i przetwory naftowe, skóry surowe i futra.

Jak z powyższego widzimy, gdańskie sfery gospodarcze wystąpiły z szeregiem żądań zupełnię nowych, bynajmniej nie wypływających z jakichkolwiek zobowiązań Polski względem Gdańska, natomiast stawiających gdańskie kupiectwo w położeniu tak jaskrawo uprzywilejowanym w stosunku do kupiectwa polskiego, że uznanie gdańskich pretensji przez rząd polski byłoby zupełnym absurdem, albo też wprost zabójstwem firm eksportowych, posiadających swe składy na obszarze polskim. Z tego wynika, że gdańskie sfery gospodarcze, popierane pod tym względem przez swe władze urzędowe, pragnęłyby posiadać wszelkie korzyści, wynikające z położenia Gdańska u ujścia Wisły i w polskim porcie, natomiast nie uważałyby za słuszne ponosić wszystkie ciężary, połączone ze wstrząśnioniami, jakie Polska obecnie jeszcze na polu gospodarczym przeżywa.

Jeśli bowiem możemy się zgodzić z tem, że wszelkie raptowne zmiany w reglamentacji handlu eksportowego przynoszą cieżkie szkody kupiectwu, to jednak położenie portowe Gdańska bynajmniej jeszcze nie uprawnia do stawiania takich żądań, jakie pozwala sobie stawać dla siebie gdańskie kupiectwo, a także musielibyśmy jaknąjenergiczniej i z pełnem oburzeniem odrzucić, jako nieznające wprost granic.

Jeśli Gdańsk został włączony do obszaru celnego Polski i poddany w tym zakresie zwierzchniej władzy Ministra Skarbu, to jest rzeczą zupełnie jasną, że musi stosować się do zarządzeń polskiego Ministra Skarbu, który zresztą jedynie wraz z innymi polskimi ministrami jest powołany do regulowania „gdańskiego" handlu zamorskiego, który jest handlem polskim i polskiemi towarami eksportowemi. Pod tym względem niema dwóch zdań i dlatego musimy wyrazić zdziwienie, że gdańskie kupiectwo tak późno spostrzegło, że tak jest istotnie.

To też musimy uznać, że Wysoki Komisarz Ligi Narodów poszedł w swej decyzji z 6-go listopada i tak dość daleko, jeśli mimo wszystko pragnął skłonić Polskę do poczynienia pewnych ulg dla gdańskiego przemysłu, rolnictwa i rzemiosła, jakkolwiek nie dla handlu. Z drugiej jednak strony, decyzja ta kategorycznie i bez żadnych zastrzeżeń stwierdza, że polska ustawa celna ma zastosowanie na obszarze W. M. Gdańska i to powinno doprowadzić do opamiętania gdańskie sfery gospodarcze i gdańskie władze, które straciły już wszelką miarę w swych wprost nieprawdopodobnych żądaniach.

Na zakończenie podajemy, że wspomniana decyzia posiada następujące brzmienie:

Postanawiam, że:

„a) Polska ustawa celna z dnia 31.VII. 1924 r. obowiązuje na obszarze Wolnego Miasta;

b) Winna być zawarta umowa pomiędzy Polską i Wolnem Miastem odnośnie do stosowania ceł wywozowych do produktów własnego przemysłu Gdańska, własnego rolnictwa i własnego rzemiosła;

c) Do czasu zawarcia tej umowy winno Wolne Miasto podać Rządowi Polskiemu do natychmiastowego rozpatrzenia te wypadki, tyczące się jego własnego przemysłu, własnego rolnictwa i własnego rzemiosła, w których zastosowanie ustawy celnej z dnia 31.VII. 1924 r. lub wydanego na jej podstawie rozporządzenia wykonawczego spowodowały prohibicja wywozu.

Rząd Polski wyda takie zarządzenia, jakie będą konieczne w celu uwolnienia tych produktów od skutków ustawy z dnia 31.VII 1924 r. i rozporządzenia wykonawczego, wprowadzającego ją w życie.

Co się tyczy innych dziedzin gdańskiego handlu, to rząd polski będzie przyznawał gdańskim firmom te same ulgi. jakie mogą być przyznawane polskim firmom w analogicznych warunkach".

Jak więc widzimy, sprawa ta nie jest jeszcze definitywnie zakończona i należy się spodziewać wkrótce rokowań pomiędzy Polską a Gdańskiem, które w ramach powyższej decyzji uregulowałyby tę sprawę w sposó ostateczny.

As.

S z a n o w n y c h P r e n u m e r a t o r ó w, zalegających w opłacie należności za kwartał czwarty, prosimy o wpłacenie **złotych sześć** na k-to P. K. O. Nr. 1465.

Życie gospodarcze w Czechosłowacji w roku 1923.

(Ciąg dalszy).

Najważniejszym eksportowym produktem czeskim jest światowej marki chmiel żatecki. Wartość chmielu, wywiezionego w r. 1923 wynosiła 146,500,000 koron czeskich, Chmiel czeski importują: Austrja, Francja, Belgja, Niemcy, Szwajcarja, Holandja, Anglja Handel chmielem ześrodkowany jest w Żatecu i całkowicie leży w rękach wielkich kapitalistów, którzy czynią go przedmiotem spekulacji, ciągnąc z tego źródła ogromne zyski— producenci zaś chmielu zadawalniać się muszą minimalnemi cenami.

Przemysł cukrowniczy w roku 1923 rozwijał się pomyślnie, pokrywając całkowite zapotrzebowanie kraju oraz wywożąc nadprodukcje zagranicę. Produkcja cukru wynosiła w r. 1921|22 6,625,204,13 q, w r. 1922|23 7,444,483,41 q Eksport natomiast wynosił: w r. 1921|22 3,763,286 q, w r. 1922|23 3,891,605 q.

Z całego przemysłu gorzelniczego b.austrowęgierskiej monarchii Czechosłowacja odziedziczyła 46%, czyli z ogólnej przedwojennej produkcji spirytusu w b. Austro-Węgrzech, t. j. z 2,854,409 hl przypadło na Czechosłowację 1,162,291 hl. Produkcja spirytusu upadła. W r. 1921|22 wynosiła 417,667 hl,— w r. 1922|23 — 400,000 hl.

Przemysł browarniczy należy do najlepiej rozwiniętych gałęzi przemysłu czechosłowackiego. Czechosłowacja odziedziczyła 57% ilości browarów, egzystujących przed wojną w b. monarchji austrjacko-węgierskiej. Wojna zrujnowała dużą ilość browarów. W r. 1921 uruchomiono 590 browarów, produkcja piwa wynosiła 6,553,757 hl, z czego wywieziono za granicę 152,400 hl, pozostałą ilość skonsumowano wewnątrz kraju.

Przesilenie życia gospodarczego w Czechosłowacji nie pozostało bez skutków i na sytuacji bankowej. Pomijając działalność starych banków, — świeżo pozostałe banki zataczały zbyt szeroki krąg swej działalności, przyczem wadliwa administracja niektórych z nich wpłynęła na bankructwo kilku banków. (Pozemkowa Banka, Bank Bohemia, Morawsko-Slezskie Bank). Działalność banków w r. 1923 była słabą, — ruch emisyjny nominalny, udzielanie przemysłowi i handlowi kredytów silnie ograniczone. Na ogół banki wstrzymywały się w r. 1923 od działalności połączonych z ryzykiem, często rezygnowały z istoty charakteru swej działalności prowadząc handel węglem, cukrem, drzewem etc.

Wobec stabilizacji korony czeskiej rosną oszczędności bankowe. W r. 1922 oszczędności drobnych posiadaczy kapitału wynosiły 14.304.490.000 koron czeskich, w r. 1923 — 16.178,144.000. Dowóz towarów do Czechosłowacji i wywóz z niej w latach 1922 i 1923 przedstawiają niżej podane cyfry:

	1922	1923	
Przywieziono towarów	3.194.215.000	4.191.382.000	kg.
Wartość dowozu K. czeskich	12,695.515.000	10 129.589.000	
Wywieziono towarów	9.490.262.000	11.309.772.000	kg.
Wartość wywozu K. czeskich	18.086.348.000	12.518.613.000	

Z powyższej tablicy widocznem jest, iż bilans handlowy tak w r. 1922 jak i w rokn 1923 był aktywnym i aktywa w r. 1923 wynosiły 2.389.024.000 K. czeskich; w roku zaś 1922 — 5.390.832.000 K. czeskich. Zestawienie dwóch ostatnich cyfr wykazuje, iż aktywność bilansu handlowego Czechosłowacji w r. 1923 w porównaniu do roku 1922 wybitnie zmalała.

W dowozie towarów do Czechosłowacji największy udział, (41% ogólnego dowozu) przyjmują Niemcy. Również Niemcy (21%) i Austrya (20%) są największymi odbiorcami towarów czechosłowackich. Udział Polski w dowozie w roku 1923 wyraża się cyfrą 3,75% ogólnego dowozu i 2,9% ogólnego wywozu z Czechosłowacji.*)

Czechy przywożą:

		w tysiącach.
1) bawełnę surową, przędzę bawełnianę i wyroby bawełniane	na sumę K. czeskich	1.763.635
2) wełnę, przędzę wełnianą i wyroby wełniane	„	1.269.013
3) zboże, słód, mąkę	„	870.357
4) tłuszcze	„	858.357,7
5) bydło	„	646.043

Bilans handlowy Polski w stosunkach z Czechosłowacją wykazuje aktywne 20 miljonów koron czeskich na korzyść Polski. Polska do Czechosłowacji wywozi surowce i półfabrykaty, z Czechosłowacji natomiast przywozi gotowe wyroby przemysłowe.

Najważniejsze miejsce w dowozie z Polski do Czechosłowacji zajmuje:

		w tysiącach.
węgiel kamienny	K. czeskich	175.764
produkty naftowe, ropa, nafta, nafta, benzyna, smary parafina	„	47.033
drzewo	„	28.600
len surowy	„	10.478
konopie surowe	„	7.387
cynk	„	25.512
ołów	„	4.183
sól przemysł.	„	1.269

*) Polska jako państwo dowozowe w stosunku do Czechosłowacji stoi na szóstem, jako wywozowe na 10-em miejscu między państwami europejskiemi.

soda kalcynowana i żrąca (K. czeskich 7.800.000), nasiona (K. cz. 3.129.000), chmiel (K. cz. 2.608.000), drób żywy (K. cz. 6.454.000), szczecina (K. czeskich 1 974.000), szmaty (K. cz. 1.270.000), pierze (K. czeskich 4.491.000), maszyny włókien. (K. cz. 1.229.000).

Polska sprowadza z Czechosłowacji następujące wyroby:

skórę (K. cz. 48.064.000), żelazo surowe i półfabrykaty z takowego (K. cz. 18.161.000), koks (K. czeskich 26.664.000), przędza baweln. (K. cz 17.598.000), tkaniny bawełniane (K. cz. 15 308.000), przędze wełnianą (K. cz. 22.508.000), stal (K. cz. 16.273.000), rury walce, blacha (K. cz. 34.500.00).

Pomimo, iż przemysł włókienniczy w Polsce od przeszło roku przeżywa kryzys i produkcja jego kurczy się, nie mogąc znaleźć zbytu, — materjały włókiennicze sprowadzane są z Czechosłowacji ze względu na taniość takowych, — pomimo wysokiej ochrony celnej wiele gatunków materjałów włókienniczych czeskich w Polsce kalkuluje się taniej, niż wyroby krajowe.

Pozatem Polska z Czechosłowacji w mniejszych ilościach sprowadza papier, wyroby ceramiczne z porcelany i szkła, maszyny wszelkiego rodzaju, motory elektryczne, instrumenty muzyczne, farby etc.

Należy zwrócić uwagę przy porównaniu wartościowym wyników handlu zagranicznego Czechosłowacji w r. 1923 z latami ubiegłemi, iż wartość korony czeskiej w roku 1923 wybitnie wzrosła. I tak w roku 1923 w stosunku do roku 1920 podniosła się wartość korony czeskiej o 95%, w porównaniu do 1921 o 134%; w porównaniu do roku 1922 o 22%.

Polityka taryfowa Czechosłowacji wybitnie sprzyja interesom gospodarczym kraju przy jednoczesnem uwzględnieniu interesów skarbu.

Myślą przewodnią polityki przewozowej Czechosłowacji jest zastosowanie niskiej taryfy przewozowej dla surowców i produktów spożywczych oraz zastosowanie specjalnej niskiej taryfy przewozowej dla krajowych wyrobów gotowych fabrycznych w celu ułatwienia im konkurencji z zagranicznemi wyrobami fabrycznemi.

Jako przykład popierania swej wytwórczości w stosunku do wytwórczości zagranicznej służyć może taryfa przewozowa na węgiel. Taryfa odnośna tak jest skonstruowaną, iż węgiel czechosłowacki w porównaniu z węglem polskim przewożony jest za opłatą o 10% niższą, co podnosi cenę węgla polskiego i utrudnia konkurencję Polsce na rynku austryackim, węgierskim, jugosłowiańskim i włoskim.

Kryzys gospodarczy wywołał konieczność rewizji taryfy przewozowej. Ustalone w r. 1921 stawki przewozowe okazały się w roku 1922 w związku ze wzrostem wartości korony oraz obniżeniem cen towarów zbyt wysokiemi. Przeniesiono cały szereg towarów z wyższej klasy opłat do niższej; wybitnie zredukowano opłaty przewozowe na surowce i produkty spożywcze.

Ruch kolejowy tak pasażerski jak i towarowy funkcjonuje bardzo sprawnie. Tabor utrzymany jest w doskonałym stanie. Sieć kolejowa dobrze rozplanowana i umiejętnie eksploatowana. W Słowaczyźnie stosunki te gorzej się przedstawiają. Koleje czechosłowackie pomimo wysokich opłat przewozowych przynoszą państwu straty. Rok rocznie rachunki zamykane są deficytem. Przyczyna: nadmierne obciążenie kolei przez funkcjonarjuszów, na zredukowanie których nie pozwalają stosunki socjalne.

Czesi ogromną zwracają uwagę na swą komunikację wodną. Główną arterję komunikacyjną wodną stanowią rzeki Łaba, Dunaj i Odra. Czesi drogą specjalnej umowy z Niemcami zagwarantowali sobie wolny i niekontrolowany transport surowców i towarów na Łabie do Hamburga, gdzie podobnie jak i w Szczecinie czesi mają w w swym posiadaniu na podstawie traktatu wersalskiego wolne pasma. Łabą czesi spławiają drzewo, węgiel, kamienie, cukier etc.

Bardzo ważną arterją jest dla Czechosłowacji Odra. Drogą specjalnej umowy z Niemcami i na tej rzece zagwarantowali sobie czesi wolny transport do morza przez Szczecin. Dowóz szwedzkiej rudy żelaznej dla przemysłu metalowego w Morawie Ostrawskiej odbywa się na tej drodze, posiadającej wobec tego pierwszorzędne znaczenie dla Czech.

Dogodną komunikację na Dunaju zapewnił Czechom traktat w St. Germain i Trianon.

Rozbudowa portu w Bratysławiu, dokonywana obecnie wielkim nakładem pracy i kapitału, w najbliższej przyszłości wybitnie czechom ułatwi transport wodny na Dunaju.

Jednym z ciężkich okresów życia gospodarczego w Czechosłowacji w momencie sanacyjnym były strajki, wywoływane powszechnem dążeniem do redukcji zarobków robotniczych. W roku 1923 było 280 strajków. Największym i długotrwałym (trwającym prawie dwa miesiące) był wspomniany wyżej strajk górniczy.

Pomimo, iż w roku 1923 ogólna sytuacja w życiu gospodarczem Czechosłowacji znacznie się poprawiła, — wychodztwo w r. 1923 w stosunku do r. 1922 powiększyło się.

W r. 1922 wyjechało do Ameryki 14.343 osoby
„ 1923 „ „ „ 18.343 „

Najwięcej emigrują słowacy. Emigracja odbywa się również i do różnych państw europejskich, lecz w znacznie słabszej mierze.

L. S.

Trenowanie sprzedawców

Przygotowanie sobie dobrych sprzedawców w każdej poważnej organizacji handlowej obserwowanie pewnych zasad, które można podzielić na trzy grupy:

zasady pracodawcy,
zasady nauczyciela,
zasady nauczania.

Pracodawca musi wierzyć, że sztuki, czy umiejętności sprzedawania można nauczyć A wierząc w rozwój swej własnej firmy, drogą podniesienia sprzedaży, powinien temu udoskonaleniu tego działu poświęcić wiele tak energji jak i środków.

Najważniejszą rzeczą jest odpowiedni wybór nauczyciela.

Niektórzy pracodawcy wciąż jeszcze myślą, że dobrzy sprzedawcy rodzą się, a nie dochodzą do swej doskonałości drogą nauki i doświadczenia.

Prawda, są ludzie, którzy mają przyrodzone zdolności do sprzedawania, ale nie należy zapominać, że jest ich zbyt mało, aby zaspokoić wszystkie firmy, a po drugie tacy ludzie mają często bardzo poważne wady, które czynią pracę z nimi niemożliwą.

Jeżeli więc przyjmiemy, że można się nauczyć umiejętności sprzedawania, to nie należy robić tego za tanie pieniądze. Człowiek, któremu ma być powierzone uczenie innych, musi posiadać nietylko teoretyczne wiadomości, ale musi mieć praktykę, musi być sam sprzedawcą. A taki człowiek nie przyjmie byle jakich warunków. Znowu tani pracownik niewątpliwie nie osiągnie dobrych rezultatów.

A za najważniejszą zaletę takiego nauczyciela należy uważać umiejętność uczenia innych, zdolność przelania w nich swego doświadczenia.

A taka zdolność jest rzadka i dlatego musi być drogo opłacona.

Zasady, jakiemi powinien się kierować nauczyciel powinny być następujące:

Powinien nie zapominać zaczynać od A. B. C. Nie wolno mu zapominać, że to, co dla niego jest rzeczą zupełnie naturalną, dla jego niedoświadczonych uczniów może być zupełną nowością. Powinien więc kształcić ich powoli, zaznajamiając ich przedewszystkiem z zasadami, a nie dawać im odrazu pewne „fachowe" wskazówki.

Natomiast dobrze jest, jeżeli zapomni o tem, że jest nauczycielem. Niech nie korzysta z przywileju wyższości, jakie mu daje jego stanowisko. Niech nie będzie nauczycielem, ale dobrym kolegą. Tą drogą osiągnie zaufanie swych uczniów, nie tracąc ich szacunku.

W wykładach swoich nauczyciel powinien być zwięzły i jasny. Co do zwięzłości, to lepiej jest tak sobie przygotować wykład, aby on trwał tylko pół godziny, a następnie powtórzyć go, niż rozciągać go na całą godzinę przez rozmyślne dodawanie niepotrzebnych słów do raz ustalonej treści.

Dobrego sprzedawcę otrzymuje się nietylko przez nauczenie go, jak należy sprzedawać, ale w równej mierze przez wyrobienie w nim entuzjazmu dla pracy jego i samego towaru i firmy. Jasna rzecz, że przez to nie należy rozumieć, iż sprzedawca powinien być bezwzględnym optymistą, ale powinien mieć wiarę w siebie i w swe zajęcie. A to może i powinien zaszczepić w nim dobry nauczyciel.

Oczywiście same wykłady nie są w stanie nauczyć sprzedawcę wszystkiego, wykład jest tylko wykładem, a sprzedaż sprzedażą. Najlepiej jest przeto uczyć na przykładzie. Nauczyciel powinien od czasu do czasu na prawdziwym kliencie zademonstrować uczniom, jak należy załatwiać sprzedaż.

I w każdym wypadku, kiedy nauczyciel mówi uczniom, co należy robić, powinien nie zapominać powiedzieć im, czego nie wolno czynić.

Co się tyczy głównych zasad samego nauczania, to z konieczności muszą być one bardzo ogólnikowe, ponieważ sposób nauczania w wielu wypadkach zależy od firmy, towaru i innych okoliczności.

Należy w każdym wypadku zacząć od zaznajamiania się z towarem. Sprzedawca powinien o nim wiedzieć znacznie więcej, niż to, co znajduje się w katalogu. Poznanie sposobu produkowania towaru, użytych w tym celu materjałów, rodzaju robocizny, jakiej on wymaga, da mu możność odpowiedzenia na wszelkie pytania, jakie mu może zadać nabywca. I dlatego pewien czas spędzony w fabryce zawsze wyjdzie na dobre każdemu sprzedawcy.

Poznawszy dobrze towar, łatwo można w nim odnaleźć te punkty, jakie należy następnie używać, jako specjalne zalety, a

właściwie atrakcje dla jego nabywcy. Nieraz jest to sam gatunek towaru, sposób jego fabrykowania, opakowanie, cena, często nawet warunki dostawy, czy nawet warunki regulacji.

Znając następnie te zalety, należy umieć je odpowiednio przedstawić klijentowi. A że wszystko na świecie można zrobić dobrze i źle, więc tu należy starać się o to, aby te zalety umieć omijać jak najlepiej. I tu nauczyciel może zawsze praktycznie przygotować swych uczniów przez żądanie od nich powiedzenia danego zdania czy też opisu w coraz to lepszej formie.

Sposobu nauczenia nas szybkiego orjentowania się próbowano już w szkole, kiedy to nauczyciel umyślnie zadawał nam takie pytanie, aby wywołać złą odpowiedź. Tylko ci, którzy umieli szybko myśleć, wychodzili z takiej próby zwycięzko. Tego samego sposobu można używać w celu przyzwyczajenia uczniów na sprzedawców do szybkiego orjentowania się i dawania trafnych odpowiedzi, czy to odpierania zarzutów.

W celu zaś praktycznego demonstrowania przebiegu sprzedaży można urządzać sztuczną sprzedaż: uczeń jest klientem, a nauczyciel sprzedawcą lub odwrotnie. Należy tylko zawsze traktować to niejako zabawę, ale zupełnie poważnie.

T. Skarzyński.

Z przemysłu włókienniczego.

W sytuacji przemysłu bawełnianego zaszła nieznaczna poprawa. W przemyśle wełnianym symptomu tego odnotować nie możemy. Naodwrót raczej może być mowa o pewnym pogorszeniu położenia, czego dowodem służy fakt, iż jedna z większych fabryk wełnianych, która przodowała w intensywności pracy, zatrudniając robotników przez 6 dni w tygodniu, obecnie pracuje jeden tydzień 6 dni, drugi całkowity tydzień stoi.

Przemysłowcy twierdzą, iż w Łodzi u różnych składników są jeszcze zapasy manufaktury z czasów inflancji, które obecnie sprzedawane są po cenach niższych, niż fabrykanci obecnie sprzedawać mogą swe wyroby. Zjawisko to utrudnia normalną pracę.

Eksport obecnie minimalny. Łódź otrzymała znaczne zamówienie z Anglji na koce okrętowe. Jest to jednak sporadyczny fakt.

L. S.

Przemysł jutowy w Polsce.

Przemysł jutowy w Polsce reprezentowany jest przez 6 wielkich fabryk, mianowicie:

1) Francuskie Towarzystwo „Częstochowianka" w Częstochowie (La Czenstochovienne Société Textil) zatrudniające koło 1,500 robotników.

2) „Stradom" Częstochowskie Zakłady wyrobów włókienniczych Częstochowa — 1,200 robotników.

3) „Union" Tow. Akcyjne dla przemysłu jutowego, Bielsko (Śląsk Cieszyński) 600 robotników.

4) Gnaszyńska jutowa Manufaktura, Gnaszyn pod Częstochową 500 robotników.

5) „Warta" przędzalnia i tkalnia, Częstochowa — 400 robotników.

6) Bracia Deutsch, Bielsko, Przędzalnia i tkalnia konopi, lnu, juty i wełny — zatrudniająca ogółem 1,000 robotników, tylko część których zajęta jest przy produkcji juty.

Ogółem w przemyśle jutowym zajętych jest koło 4,200 robotników. Przed wojną pracowało w tej gałęzi przemysłu około 5,700 robotników. Ilość czynnych wrzecion przed wojną około 17,400, obecnie około 13,250; ilość zajętych krosien w 1914 roku wynosiła 1,260, obecnie wynosi około 800. Roczna produkcja przed wojną wynosiła przeszło 15,000 ton obecnie wszystkie fabryki łącznie rocznie produkują około 11,000 ton, z czego przeszło 8,000 ton worków jutowych (około 16,000,000 sztuk o przeciętnej wadze worka i 520 g.) i około 2,500 ton tkanin jutowych na sienniki, plandeki, tkaniny do opakowania etc.

Główna przyczyna częściowego tylko uruchomienia przemysłu jutowego—brak zbytu wewnątrz kraju i niemożność znaczniejszego eksportu.

Przed wojną przemysł jutowy 75% swej produkcji wywoził do Rosji, dziś wobec utraty rynków rosyjskich eksport skazany jest na zachód, gdzie spotyka się z silną konkurencją z wyrobami zagranicznemi.

Eksport w roku 1922 wyniósł 350 ton, w roku 1923 wyniósł 530 ton, obecnie, wobec zmiany warunków produkcji w Polsce eksport prawie zupełnie ustał.

Wobec faktu, iż zachodnie fabryki juty bliżej położone są od źródeł surowca, a przeto tańszy opłacają transport tak za surowiec jak i za gotowy towar, przeznaczony do eksportu, Polska już pod tym jednym względem znajduje się w gorszem położeniu, pomijając inne obecnie w Polsce gorsze warunki produkcji. W latach 1922, 1923 Polska eksportowała wyroby jutowe do Anglji, Holandji, Finlandji, Danji, Rumunji, Szwecji etc.

Niezbędnym warunkiem rozwoju eksportu jest obniżenie kosztów produkcji.

Przeciętna przedwojenna cena 1 worka wynosiła 30 kop. — obecnie wynosi 1 złoty.

Ceny surowej juty przez cały czas wojny aż do 1923 r. utrzymały się na dawnym poziomie, dopiero w roku bieżącym podniosły się. Jeszcze w 1923 roku 1 tona juty kosztowała Ł. 26-cif Hamburg, obecnie 1 tona kosztuje Ł. 39-cif Hamburg.

Za przywożoną z zagranicy jutę płacimy koło Ł. 470,000. Wartość zaś obecnej produkcji wynosi koło Ł. 1,175,000. Wartość eksportu w ubiegłym roku wynosiła koło Ł. 70,000.

Import juty jest wolny od cła. Przed wojną juta była obłożona cłem w wysokości $7^1/_2$ kop. od 1 kg., celem ochrony produkcji worków lnianych w Rosji, które przy wolnej od cła surowej jucie nie wytrzymywały konkurencji z jutowemi workami.

Według przepisów celnych bez cła powracają do kraju worki, jako opakowanie wywożonych zagranicę towarów (najczęściej nasiona buraczane). Słuszne to rozporządzenie nieraz jest źródłem nadużyć, gdyż przybywa do kraju pod pozorem „próżnego opakowania" cała partja nowych worków zagranicznego pochodzenia, które są tańsze niż krajowe i wytwarzają dla takowych konkurencję.

Przeważnie przedsiębiorstwa, produkujące tkaniny jutowe, szyją u siebie z takowych worki. Niezależnie od powyższego czynne jest w Poznańskiem duże przedsiębiorstwo, zakupujące tkaniny jutowe i wytwarzające z takowych worki.

Inż. L. Stanisławski.

KRONIKA KRAJOWA

PRZEMYSŁ

Reewakuacja przemysłu.

W ostatnich tygodniach w Zdołbunowie dokonywuje się przeładunek reewakuowanych obecnie z Ukrainy fabryk tow. akc. „Lilpop. Rau i Loewenstejn". Przybyło dotychczas 59 wagonów, zawierających części obrabiarek do metali, maszyny kotły, młoty parowe i t.p. Całe mienie przyjęte jest przez stronę polską i w chwili obecnej zwiezione zostało do Warszawy, gdzie znajduje się fabryka tow. akc. „Lilpop, Rau i Leowenstein". Winno nadejść jeszcze około 25 wagonów.

Kredyty zagraniczne dla „Zawiercia".

Donoszą nam, że spółka akc. „Zawiercie" czyniła w ostatnich miesiącach usiłowania uzyskania poważniejszych kredytów zagranicznych dla celów powiększenia wytwórczości i zakupu surowców. Usiłowania te odniosły skutki pomyślne. „Banca Commerciale" przyznała powyższej firmie kredyty długoterminowe w wysokości miljona dolarów. Zrealizowanie ich ulegnie jednak pewnej zwłoce z powodu trudności wynikających dla „Banca Commerciale" z racji niewypłacalności koncernu Banku Depozytowego (Castiglioniego w Wiedniu).

Przenoszenie fabryk.

Dwie apreturnie w Łodzi i Białymstoku prowadzą z rumuńskiem ministerstwem przemysłu i handlu pertraktacje celem przeniesienia tych zakładów do Rumunji, do m. Gałacu.

Nowy wynalazek.

Otrzymaliśmy wiadomość z Polesia, iż zamieszkały w Łunińcu Benedykt Klimowicz, demonstrował w obecności władz i administracji ks. Radziwiłła na rzece Horyń przy maj. Mańkiewicze, pow. stolińskiego, zbudowane przez niego hydro motory (turbiny), które działają zanurzone w bieżącej wodzie rzeki bez zadnych grobli i szluzów.

Motory uruchomiały młocarnię, okrągłą piłę, elewator dla wody i dynamo.

Wynalazek może uczynić przewrót w przemyśle zakładów posługujących się parą, a położonych w pobliżu rzek, gdyż, jak twierdzi wynalazca, w zależności od celu może być zbudowany hydromotor dowolnej siły, działający w zimie i latem, ruchomy lub stały, a ze względu na prostotę konstrukcji — najtańszy motor na świecie.

Wynalazek został zgłoszony do patentu i jest przedłożony ministerstwom: kolei i przemysłu i handlu.

Przemysł cukrowniczy.

Według ostatnich danych statystycznych produkcja buraków cukrowych w Polsce stale wzrasta, a co za tem idzie wzrasta także produkcja cukru. Poniższa tabela najlepiej to uwidacznia. W roku ubiegłym i w roku bieżącym plantacje buraków cukrowych zajmowały następujące przestrzenie (w hektarach):

	1922	1924	przyrost
B. Kongresówka i kresy	65.818	82.827	25.8%
Prowincje zachodnie	70.280	80.682	14.8%
Małopolska	4.464	7.585	68.9%
Ogółem	140.562	171.093	21.8%

Uwaga. Stosunkowo nieznaczny przyrost tegorocznych plantacyj buraczanych w prowincjach zachodnich, w porównaniu z innemi dzielnicami, tłumaczyć należy tem, że Poznańskie i Pomorze produkowały zawsze dużo buraków cukrowych.

Jest to objaw dla rozwoju naszego przemysłu cukrowniczego nader pomyślny.

Zaniepokojony jest nim w pierwszym rzędzie przemysł cukrowniczy niemiecki, który — jak słychać — zabiega już o eksport polskich buraków cukrowych do Niemiec. Zabiegi te najprawdopodniej pozostaną bez skutku, gdyż nie leży to w naszym interesie wywóz surowca z kraju wówczas, kiedy może on być całkowicie przerobiony na cukier w kraju. W chwili obecnej Polska posiada 76 cukrowni, oraz 3 cukrownie w budowie. Przypuszczalne zbiory buraków w tym roku wyniosą ogółem 400,000 tonn.

Zamówienia dla przemysłu.

Wobec znacznego podwyższenia w budżecie kolejowym kredytów, przeznaczonych na konserwację torów, ministerjum kolei poczynić ma niebawem poważne zamówienia w fabrykach metalurgicznych i w przemyśle leśnym (podkłady).

Władze kolejowe, licząc się z dyrektywami ministerjum skarbu, oraz przemysłu i handlu, będą się starały całe zamówienie oddać wytwórniom krajowym, jednak wykonanie tego w kraju będzie możliwe tylko przy wielkiej intensywności pracy naszych zakładów przemysłowych, zwłaszcza walcowni szyn.

Odpowiednie pozycje budżetu kolejowego mają jeszcze uledz zatwierdzeniu naszych izb prawodawczych, gdzie specjalnych trudności spodziewać się jednak nie należy, gdyż w roku zeszłym sejmowa komisja komunikacyjna nie tylko budżetu inwestycyj torowych nie obcięła, ale go na wniosek kompetentnych głosów nawet w pewnym stopniu powiększyła.

Z przemysłu. w piotrkowskiem.

W przemyśle metalowo-maszynowym zaznaczyło się ożywienie, zwłaszcza w dziale maszyn rolniczych i odlewni żelaza, z powodu dużych zamówień na drut kolczasty i gwoździe, tudzież zamówień na łopaty i widły. Eksport drzewa wyrobów gotowych (krzeseł, foteli) znacznie się zmniejszył, a nawet ustał, przy jednoczesnem braku dostatecznych rynków zbytu wewnątrz kraju. W handlu wyczuwa się nieco ożywienia, naogół jednak narzekają kupcy na zastój.

Z przemysłu górnośląskiego.

Zaszła przed kilku tygodniami zmiana w kierownictwie Huty Pokoju („Friedenshütte") w Nowym Bytomiu, której naczelnym dyrektorem mianowany jest dr. Henryk Glück, były radca handlowy poselstwa polskiego w Berlinie, odbiła się korzystnie tak na porządkach panujących w Hucie, jak i jej spolszczeniu, które postępuje naprzód. Interesy Huty są zupełnie oddzielone od zarządu zakładów, pozostałych na niemieckim Górnym Śląsku. Huta przystąpiła, jako pierwsza z Hut górnośląskich, do Związku Hut polskich w Warszawie.

Z przemysłu samochodowego.

Inż. Korsak, inicjator projektu utworzenia wielkiego Towarzystwa budowy fabryki samochodów według systemu jego własnego wynalazku, podpisał w Londynie z przedstawicielami amerykańskiego banku oraz grupą kapitalistów angielskich kontrakt co do wzmiankowanego Tow. Fabryka samochodów ma być zbudowana w Polsce pod warunkiem, że kapitał polski będzie stanowił piątą część kapitału zakładowego; w przeciwnym razie fabryka będzie zbudowana w Anglji.

KRONIKA KRAJOWA
HANDEL

Traktat handlowy fracusko-polski.

Nowy traktat handlowy francusko-polski został przyjęty przez komitet ekonomiczny rady ministrów, na którym delegacja w osobach. p. posła Chłapowskiego, dyr. dep. handlowego M. P. i H. Tenenbauma, oraz radcy handl. przy poselstwie polskiem w Paryżu dr. Fr. Dobżala zdawał sprawę z prowadzonych ostatnio rokowań w Paryżu o zawarcie nowego traktatu handlowego.

Poza trzema wyżej wymienionemi pełnomocnikami do podpisania i zawarcia umowy w opracowaniu umowy brali udział członkowie i eksperci delegacji w osobach pp.: Królikowskiego z ministerstwa rolnictwa, Danielewicza z ministerstwa skarbu, Czerkiewicza i Królikowskiego z ministerstwa przemysłu i handlu oraz pp. prof. Okolskiego, Wańkowicza i Jeromina.

P. poseł Chłapowski zreferował umowę w ogólnych zarysach, sprawy celne referował naczelnik wydziału ministrestwa skarbu — Danielewicz. Z referatu tego wynika, że koncesje, które udzieliliśmy Francji w niczem nie naruszają naszych wpływów celnych, oraz że nie przyniosły żadnej szkody interesom polskiego przemysłu, z drugiej zaś strony postulaty polskie celne, t. j. zniżki konwencyjne uzyskane od Francji zadawalają całkowicie potrzeby naszego przemysłu eksportowego.

Po krotkiej dyskusji umowę en blok przyjęto, przyczem p. premjer Grabski wyraził podziękowanie członkom delegacji za korzystne załatwienie sprawy.

W najbliższym czasie należy się spodziewać podpisania umowy w Paryżu.

Stosunki handlowe Polski z Ameryką.

Ministerstwo przemysłu i handlu komunikuje, że poselstwo Rzeczypospolitej Polskiej w Buenos Aires zwraca uwagę na możność nawiązania stosunków handlowych z Ameryką i eksportowania tam wyrobów polskiego przemysłu przyczem podaje za przykład firmę Scheibler, która jakoby już rozpoczęła eksport do Argentyny, poselstwo zwraca przytem uwagę na możność eksportowania niektórych wyrobów metalowych, a zwłaszcza materjałów do konstrukcyj kolejowych i artykułów mierniczych.

Poselstwo prosi o nadsyłanie próbek i kalkulacyj cen drzewa i wyrobów drzewnych polskich przez Gdańsk względnie przez Trjest ze względu na stałe połączenie z Ameryką Południową, jak również na to, że okręty tamtejsze mogą zabierać ładunki powrotne. Dla realizacji eksportu polskiego do Argentyny koniecznem jest, zdaniem poselstwa, utworzenie w Argentynie placówki handlowej polskiej za pomocą wysłania tam reprezentatów różnych branż przemysłu polskiego, a przedewszystkiem branży włókienniczej, która mając już zapewniony zbyt swoich surowców mogłaby stworzyć tam stałe biuro sprzedaży, a potem pociągnąć za sobą inne gałęzie przemysłu,

Nasz handel zagraniczny.

Ogłoszone w Nr. 21 Wiadomości Statystycznych ze znacznem opóźnieniem dane, dotyczące polskiego handlu zagranicznego, przedstawiają się za drugi kwartał bieżącego roku jak następuje:

W maju przywóz do Polski wynosił 249,161 tonn wartości 148,.10 tys. zł., wywóz zaś 1,917,724 tonn wartości 124,979 tys. zł.

W czerwcu przywóz do Polski wynosił 155,671 tonn wartości 112,136 tys. zł., wywóz 1.359,940 tonn wartości 89,535 tys. zł.

W lipcu przywóz wynosił 172,521 tonn wartości 172,521 tys. zł., wywóz 1,196,893 tonn wartości 80,429 tys. zł.

Za całe pierwsze półrocze b. r. ogólny przywóz do Polski wynosił 1,379,495 tonn wartości 803,813 tys. zł., zaś ogólny wywóz wynosił 9,256,045 tonn wartości 738,893 tys zł.

Dzięki więc wybitnej tendencji pasywnej, jaką wykazują ostatnie miesiące pierwszego półrocza b. r., ogólny nasz bilans handlowy za całe pierwsze półrocze b. r. jest bierny.

Handel zbożem.

Ministerjum spraw wewnętrznych zwróciło się niedawno do samorządów spółdzielni w sprawie projektowanego zastąpienia głównego urzędu żywnościowego przez instytucję, opartą na samorządach i spółdzielniach przy pomocy kredytowej rządu. Obecnie w odpowiedzi na pismo ministerjum spraw wewnętrznych, Tow. aprowizacji miast polskich oznajmiło, iż mogłoby przyjąć na siebie rolę aparatu wykonawczego przy projektowanem magazynowaniu do 1,000 wagonów zboża i dostarczaniu mąki oraz innych artykułów, pozostałych z przemiału poszczególnym magistratom, organizacjom spożywców i t. d. Ilość zmagazynowanego zboża i wielkość obrotu z konsumentami byłaby niezależna od sumy, danej do obrotu przez rząd. Liczyć należy, iż na zmagazynowanie wagonu żyta byłoby potrzeba od 2,500 do 3,000 złot. Wysokość udzielonych kredytów, zarówno dla skupu zboża organizacjom rolniczym, właścicielom majątków i t.d. jak i dla organizacji spożywców byłaby decydowana przez przedstawiciela rządu, specjalnie delegowanego do Towarzystwa do tych spraw. Ogólna polityka, związana ze sprawą zakupu i sprzedaży, byłaby prowadzona przez specjalną radę, składającą się z kilku przedstawicieli spożywców, dla których akcja ta byłaby podjęta. Radzie przewodniczyłby przedstawiciel rządu. Za organizację i prowadzenie całej sprawy Tow. aprowizacji miast otrzymywałoby pewien procent, którego wysokość byłaby uzależniona od obrotu.

KRONIKA FINANSOWA

Bilans Banku Polskiego.

Zapas złota Banku Polskiego w ostatniej dekadzie października wzrósł o 350,000 złotych. Zapas walut *brutto* wzrósł o 4,3 miljony złotych, natomiast wzrost zapasu *netto* walut obcych wynosi około 11 miljonów złotych. Widzimy, iż podaż walut obcych pod koniec miesiąca zawsze się zwiększa z powodu zapotrzebowania gotówki w złotych na pokrycie zobowiązań płatnych *per ultimo*. Portfel wekslowy zwiększył się o 10,3 miljony złotych mimo restrykcyj kredytowych stosowanych przez Bank Polski. Jest to następstwem tego, że kredyty przyznane dawniej zostały w większej mierze wyzyskane. Pożyczki na zastaw papierów procentowych wzrosły o 2,6 miljonów złotych. Dług skarbu państwa zmniejszył się o 4,1 miljonów złotych. Obieg banknotów wzrósł jak zwykle w ostatniej dekadzie miesiąca bardzo znacznie: wzrost wynosi 65 miljonów złotych. Natomiast zobowiązania na rachunkach żyrowych oraz zobowiązania w walucie zagranicznej zmniejszyły się o 52 miljony złotych. Obieg bilonu i biletów zdawkowych wynosi obecnie 135 miljonów złotych. Obieg biletów markowych wynosi jeszcze 5,7 miljonów złotych.

8-proc. Bilety Skarbowe.

Ministerstwo Skarbu komunikuje, że 8-o proc. bilety skarbowe nie mają bynajmniej na celu uzyskania okrężną drogą kredytu w Banku Polskim. Suma I-ej Serji 15 miljonów złotych jest niższa od sumy znajdujących się obecnie w rękach publiczności 6 proc. bonów skarbowych, które mają być wykupione 15 grudnia r. b. za gotówkę i których rolę w akcji finansowej Skarbu 8 proc. bilety mają kontynuować. Biorąc pod uwagę wyższe oprocentowanie biletów skarbowych w porównaniu do bonów (8 zamiast 6) bliższy termin płatności (3 miesiące zamiast roku) oraz możność dyskontowania ich w Banku Polskim można przypuszczać, że będą chętnie używane przez banki i przedsiębiorstwa przemysłowe i publiczność dla krótkoterminowego lokowania gotowizny. Wobec jednakże braku kapitałów na rynku nie można liczyć aby bilety skarbowe udało się ulokować w takiej ilości jak bony skarbowe i dlatego Ministerstwo Skarbu ograniczyło pierwszą serję do kwoty 15 miljonów. Pierwsza serja została całkowicie przejęta przez Bank Gospodarstwa Krajowego, któremu powierzona została całkowicie akcja dalszej rozsprzedaży. Bank Gospodarstwa Krajowego znaczną część zatrzymuje sobie dla lokowania części swej wolnej gotowizny, część zaś rozsprzeda bankom, które w tym samym celu, t. j. dla przechowywania zapasów kasowych ją użyją i tylko w wypadkach konieczności będą uciekały się do dyskonta w Banku Polskim. Ponieważ stopa dyskontowa Banku Polskiego jest wyższa od oprocentowania biletów, banki będą korzystały z dyskonta tylko w razie rzeczywistej konieczności i na czas najkrótszy.

Do chwili obecnej żaden z banków nie zwracał się jednak do Banku Polskiego o dyskontowanie biletów skarbowych.

Akcyzy i monopole.

W ciągu 10 miesięcy od stycznia do końca października wpływy z podatków pośrednich doszły do sumy preliminowanej na cały rok, wpływy zaś z monopolów państwowych, osiągnięte od początku roku do końca października przewyższyły sumy preliminowane na cały rok z górą o 20 miljonów złotych. Wedle przewidywań departamentu akcyz i monopolów do końca roku nadwyżka wpływów z podatków pośrednich i z monopoli państwowych ponad kwotę preliminowaną wyniesie około 100 miljonów zł.

Złoty zagranicą.

Dowodem wzrastającego wciąż zaufania zagranicy do waluty polskiej jest otrzymana w tych dniach dyspozycja holenderskiej firmy „Carl Bötiker et Comp." w Amsterdamie przez centrale na Polskę, iż weksle klijentów mogą być dyskontowane w Amsterdamie o ile będą wystawione nie — jak to się dotąd praktykowało — w angielskich funtach, lecz w walucie polskiej t. j. w złotych, których kurs nie ulega zmianom.

Banki dewizowe.

Ostatnio przejrzana przez ministerjum skarbu lista banków dewizowych Rzeczypospolitej Polskiej zawiera spis 92 banków, z czego na Warszawę przypada 34, na Łódź — 8, na Poznań — 12, na Lwów — 10, na Katowice — 9, na Bielsko, Śląsk—3, Wilno—3, Bydgoszcz — 2, Kraków—4, Królewska Huta—2, Tarnowskie Góry—1, Toruń — 1, Inowrocław— 1, Piotrków — 1 i Lublin — 1.

Pożyczka konwersyjna.

Min. Skarbu oznajmia, że wypuszczone na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej obligacje pożyczki konwersyjnej mogą być przyjmowane jako wadja, kaucje akcyzowe i celne, kaucje przy zawieraniu kontraktów ze Skarbem Państwa oraz kaucje składane do depozytów wszelkich instytucyj urzędowych w wysokości 60 proc. imiennej wartości tych obligacji.

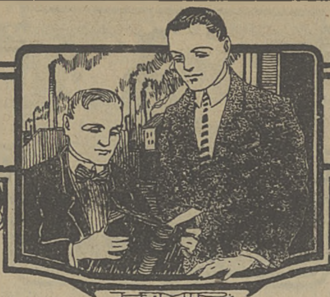
Wpływy z monopolu tytoniowego.

Wpływy z Polskiego Monopolu Tytoniowego za pierwszych 6 miesięcy 1924 roku wynosiły kwotę 50,099,165 zł., zaś za czas od 1-go lipca do końca października 1924 r. wynosiły kwotę 55,027,976 zł., czyli łącznie za pierwszych 10 miesięcy r. b. kwotę 105,127,141 zł., co w porównaniu z preliminowaną na ten okres kwotą 58,333,333 zł., przedstawia nadwyżkę dochodów w kwocie 46,793,808 złotych.

Polski bilans handlowy.

Ryczałtowe obliczenia statystyczne wykazują, iż bilans handlowy polski, pasywny od początku roku bieżącego w miesiącach wrześniu i październiku ujawnił zdecydowaną tendencję ku poprawie. Bliższa analiza wykaże, jakie są powody tego pomyślnego stanu rzeczy i czy poprawa ma cechy trwałości.

Ustawy i rozporządzenia.

O szacowaniu majątków.

W „Dzienniku Ustaw" nr. 92 poz. 863 zostało ogłoszone rozporządzenie ministra skarbu wydane w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu z dn. 21 września b. r. o ustanawianiu komisyj dla dla dokonywania szacunków przedmiotów majątkowych. Rozporządzenie to w § 3 postanawia, iż przedsiębiorstwa, które w latach poprzednich dokonały przeszacowania swych majątków z rubli na marki lub wobec spadku wartości marki zmieniły szacunki markowe, która to czynność jedynie przy udziale specjalnych komisyj z ramienia ministerstwa przemysłu i handlu dokonana być mogła, o ile chcą dla celów otwarcia bilansu w złotych ustalić nowy szacunek majątku winny to zrobić nie inaczej, jak za pośrednictwem nowej wojewódzkiej komisji szacunkowej. W ten sposób przedsiębiorstwa te w odróżnieniu od wszystkich innych nie mają prawa dokonać oszacowania samodzielnie.

Takie postanowienie należy uznać za niesłuszne. Jest rzeczą powszechnie wiadomą, iż ówczesne komisje były w swych czynnościach związane normami szacunkowemi ustalonemi przez ministerstwo przemysłu i handlu, to też szacunek majątku przedsiębiorstwa ustalony przez nie nie odpowiadał rzeczywistości. Przedsiębiorstwa które kiedyś dokonały oszacowania swych majątków za pośrednictwem komisyj ministerjalnych, znajdują się obecnie w obliczu konieczności określenia wartości przedmiotów majątkowych dla celów bilansu otwarcia w złotych w tym samym położeniu, jak każde inne przedsiębiorstwo. Z tego względu nałożenie na te przedsiębiorstwa specjalnego obowiązku dokonania szacunku za pośrednictwem wojewódzkiej komisji szacunkowej nie znajduje uzasadnienia.

Centralny Związek polskiego przemysłu, górnictwa, handlu i finansów wystąpił do czynników kierowniczych — z memorjałem, w którym wskazuje na konieczność zmiany omawianego przepisu rozporządzenia.

Wykup świadczeń przemysłowych i kart rejestracyjnych.

Zgodnie z ustawą z dn. 14 maja 1923 r. świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne na r. 1925 winny być nabyte w ciągu listopada i grudnia r. b. Obok kwot przypadających za świadectwa przemysłowo i karty, urzędy podatkowe obowiązane są pobrać dodatki na rzecz związków samorządowych, izb handlowych i przemysłowych, izb rzemieślniczych, wreszcie szkół zawodowych. Dodatki na rzecz związków komunalnych stanowią 25 proc. ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych i pobrane być winny we wszystkich bez wyjątku okręgach izb skarbowych łącznie z dodatkiem na utrzymanie szkół zawodowych. Dodatki na rzecz izb handlowych, przemysłowych i rzemieślniczych pobierane tylko będą w tych okręgach izb skarbowych gdzie znajdują się tego rodzaju instytucje.

Kalendarzyk podatkowy.

W listopadzie przypadają terminy płatności podatków: do dnia 15-go b. m. — druga rata podatku gruntowego wraz ze 100 procentową podwyżką; do dnia 15 go b. m. — wpłata podatku obrotowego z poprzedniego miesiąca; do dnia 15-go b. m. — reszta wymierzonego podatku dochodowego za rok 1924; od 10 do 24-go b. m. — wpłata bez kary drugiej połowy 2-ej raty podatku majątkowego; w ciągu całego listopada — wykup świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1925, oraz wpłata zaległości podatkowych, a wśród nich zaległości z tytułu pierwszej raty podatku majątkowego oraz pierwszej części 2-ej raty tego podatku.

Zwolnienie spółdzielni od podatku majątkowego.

Ministerjum skarbu po zbadaniu statutów oraz działalności i charakteru spółdzielni rolniczo-handlowych orzekło, że spółdzielnie takie, mające charakter spożywczy i należące do związków rewizyjnych oraz zasilane przez skarb państwa, winny być zwolnione od podatku majątkowego.

Opłata stemplowa a podatki.

Do komisyj odwoławczych w sprawach podatkowych często są nadsyłane podania o zmniejszenie lub zwolnienie wymierzonych podatków, bez opłacenia odpowiedniej opłaty stemplowej wobec czego takie podania nie są rozpatrywane. W celu uniknięcia zwłoki urzędy skarbowe wyjaśniają, że opłata stemplowa musi być uskuteczniona jednocześnie ze złożeniem podania.

Rozporządzenie ministra kolei.

95-ty numer Dziennika Ustaw zawiera cztery rozporządzenia Ministra Kolei: 1) z 25 października, dotyczące zmian tymczasowej bezpośredniej komunikacji osobowej, bagażowej i towarowej między stacjami polskich kolei państwowych a stacjami położonemi na obszarze Gdańska, oraz między stacjami polskich kolei państwowych przez obszar Gdańska; 2) z 27 października o rozciągnięciu na przewozy kolejami wąskotorowemi zmian i uzupełnień taryfy towarowej polskich kolei żelaznych; 3) z 27 października o wprowadzeniu bezpośredniej taryfy osobowej i bagażowej dla polsko-rumuńskiej komunikacji kolejowej i 4) z 27 października o dopuszczeniu przewozu bagażu na będącej w budowie kolei Kutno-Płock-Radziwie.

Podatek dochodowy.

Termin doręczenia nakazów płatniczych podatku dochodowego, wyznaczony na d. 15 października roku podatkowego, przesunięto dla roku podatkowego 1924 r. na d. 1 listopada 1924 r. Termin płatności podatku dochodowego, wyznaczony na d. 1 listopada roku podatkowego, przesunięto dla roku podatkowego 1924 na d. 15 listopada 1924 r.

Różne. Różne.

Wymiana biletów zdawkowych.

W ostatnim Dzienniku ustaw ogłoszono Rozporządzenie Ministra Skarbu, mocą którego z dniem 1.11 1924 r. Skarb Państwa rozpoczyna wymianę biletów zdawkowych wartości poniżej jednego złotego, t. j. wartości 1 grosz, 5, 10, 20 i 50 groszy na monety zdawkowe, bilety zdawkowe jedno i dwuzłotowe lub też bilety Banku Polskiego. Wymiana dokonywana będzie do 31 stycznia 1925.

Narady rządu nad sprawami salinarnemi.

W dniu 31 października odbyła się w ministerstwie przemysłu i handlu międzyministerjalna konferencja z delegatami robotników salin państwowych. Stronę rządu reprezentowali przedstawiciele ministerstwa przemysłu i handlu, pracy i skarbu, zaś robotników posłowie socjalistyczni dr. Marek i Stańczyk. Tematem konferencji były warunki pracy, zarobki oraz kwestje emerytalne robotników salinarnych. Dezyderaty robotnicze przyjęte zostały do wiadomości; będą one rozważone szczegółowo w kompetentnych urzędach.

W sprawie ustawy przemysłowej.

Prowadzone od 4-ch lat prace nad polską ogólno - państwową ustawą przemysłową dobiegają końca. Uzgodniono stanowisko czynników społecznych izb handlowych i sfer gospodarczych z postulatami rządu. Dotychczas obowiązują ustawy dzielnicowe, oparte na ustawodawstwie b. państw zaborczych.

Koszty utrzymania w miastach.

Według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego koszty utrzymania rodziny, złożonej z 4-ch osób wynosił w ubiegłym miesiącu dziennie:

w Warszawie — zł. 6.13 gr.,
w Łodzi — zł. 5.41 gr.,
w Poznaniu — zł. 4.82 gr.

Ta różnica cen, wskazująca, iż Warszawa jest najdroższem z większych miast Polski, dowodzi, iż wzrost cen promieniuje od Warszawy i że zatamowanie drożyzny w stolicy odbiłoby się na opanowaniu drożyzny w całem państwie.

Monopol zapałczany.

Komitet Ekonomiczny Ministrów uchwalił opracować projekt ustawy o monopolu zapałczanym celem złożenia go ciałom ustawodawczym.

Ze stosunków bankowych.

Wśród akcjonarjuszów Banku Kredytowego wyłoniła się opozycja przeciw fuzji z Bankiem dla handlu i przemysłu. Odpowiedni protest przesłany został do właściwej władzy.

Do dyrekcji Powszechnego Banku Depozytowego, którego większość nabyli angielscy kapitaliści powołany został p. Maurycy Flaum, b. dyrektor warszawskiego oddziału piotrogrodzkiego Banku Międzynarodowego.

Świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne.

Zgodnie z ustawą z dn. 14 maja 1923 r., świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne na 1925 r. winny być nabyte w ciągu listopada i grudnia r. b. Obok kwot, przypadających za świadectwa przemysłowe i karty, urzędy podatkowe obowiązane są pobrać dodatki na rzecz związków samorządowych, izb handlowych i przemysłowych, izb rzemieślniczych, wreszcie szkół zawodowych. Dodatki na rzecz związków komunalnych stanowią 25% ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych i pobrane być winny we wszystkich bez wyjątku okręgach izb skarbowych łącznie z dodatkiem na utrzymanie szkół zawodowych. Dodatki na rzecz izb handlowych, przemysłowych i rzemieślniczych pobierane tylko będą w tych okręgach izb skarbowych, gdzie są tego ordzaju instytucje.

Finansowe i gospodarcze położenie Polski.

Państwowe i prywatne stosunki gospodarcze Polski doznały w ciągu bieżącego roku podobnego zwrotu jak w Austrji w pierwszym roku sanacji. Zainteresowanie nawiązania stosunków gospodarczych z Polską jest w całej środkowej Europie powszechne. Wiedeńska izba handlowa i przemysłowa, Związek austrjackich banków i bankierów (Verband österreichischer Banken und Bankiers) i Wiedeńskie Targi (Winer Messe) wydały nadzwyczajny numer swego pisma „Wirtschaftliche Nachrichten" poświęcony w całości Polsce i obejmujący 250 stron druku. Nadzwyczajne to wydanie wytknęło sobie za cel jak najdokładniej obznajmić sfery gospodarcze z wszelkiemi przejawami życia gospodarczego Polski. Do artykułów z rąk głośnych znawców finansowego i gospodarczego położenia Polski dołączono liczne nader przejrzyste tablice i szczegółowe opisy wielkich przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i bankowych uzupełniają całokształt obrazu. To nadzwyczajne wydanie, które zresztą też swym nader staraunie ozdobionym układem graficznym zasługuje na powszechną uwagę, wzbudzi niewątpliwie najżywsze zainteresowanie wśród tych wszystkich, którzy pozostają w stosunkach z Polską lub też nawiązania takich stosunków z firmami polskiemi poszukują. Ale nietylko dla Polski, lecz i dla wszystkich innych państw jest on bardzo cennym środkiem pomocniczym dla poznania sił gospodarczych państwa polskiego.

Pojedyńcze egzemplarze tego wydania są do nabycia w Związku austrjackich banków i banierów w Wiedniu (Verband österreichischer Banken und Bankiers, Wien I. Hohenstaufengasese nr. 7) i w księgarniach.

Rozporządzenie o fuzjach spółek akcyjnych.

Prowadzone przez min. skarbu w porozumieniu z min przemysłu i handlu narady w sprawie rozporządzenia o fuzjach spółek akcyjnych zostały już ukończone. Rozporządzenie to, które ukaże się jako rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej podpiszą w najbliższych dniach obaj wymienieni ministrowie. Z najważniejszych

punktów wymienić należy: że uchwały o dokonywaniu fuzyj ze spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością zapadać mogą większością 3/4 głosów. Co do fuzyj spółek akcyjnych, to uchwały muszą przestrzegać dotychczasowych ustaw dzielnicowych. Spółka przejmująca od chwili zarejestrowania w rejestrze handlowym wchodzi we wszystkie prawa spółki przejętej. Uchwały o fuzjach podlegać będą zatwierdzeniu ministrów skarbu oraz przem. i handlu z wyłączeniem b. dzielnicy pruskiej.

Opłaty giełdowe.

Miarodajne koła giedowe zabiegają w Ministerstwie Skarbu o obniżenie podatku giełdowego, jednak sprawa ta łączy się z zamierzonem przez Min. unormowaniem podatku od obrotu kapitałów i zapewne też odrębnie załatwiona nie będzie.

Pomorski Bank Rolniczy.

Dnia 16 października r. b. odbyło się walne zgromadzenie Pomorskiego Banku Rolniczego w Toruniu. na którem przyjęto sprawozdanie roczne za rok gospodarczy 1923|24. Pomorski Bank Rolniczy powstał z dawniejszego Nadwiślańskiego Banku Rolniczo-Handlowego z współudziałem Pomorskiej Spółki Okowicianej w Stargardzie, Zakładów Przemysłowych Winkelhausen w Starogardzie, Pomorskiego Syndykatu Rolniczego w Toruniu, Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu i Banku Cukownictwa w Poznaniu.

Pomorski Bank Rolniczy służy interesom finansowym rolnictwa czy to w drodze bezpośrednich pożyczek dla robotników, czy to drogą finansowania organizacyj rolniczo-handlowych i rolniczo-przemysłowych. Rozwój Banku po zreorganizowaniu go a zatem w przeciągu 4 ostatnich miesięcy roku gospodarczego wzrósł w sposób nadzwyczajny i wykazuje przeszło 5,000,000 zł. obrotu. Zaufanie, jakiem się instytucja ta cieszy w szerokich kołach Pomorza wynika jasno z cyfr kapitałów ulokowanych na rachunkach bieżących, które wynosiły 419,000 zł. Wynik zamknięcia daje zł.13,729,78 czystego zysku po odpisaniu wszelkich kosztów organizacyjnych, co świadczy o korzystnem rozwoju.

Ogromny wzrost tranzakcyj finansowych wykazał potrzebę podwyższenia kapitału akcyjnego, a Walne Zgromadzenie jednogłośnie uznało i uchwaliło podwyżkę kapitału do wysokości 505,000 zł. Podwyżka ta została równocześnie w całości zasubskrybowana. Rezerwa pochodząca z podanych pierwszych akcji Pomorskiego Banku Rolniczego w wysokości 15,000 zł. pozostał nietknięta, tak że cały kapitał Banku wynosić będzie obecnie po dokonanej opłacie 520,000 zł. Cyfry te świadczą najlepiej o potrzebie instytucji, jaką jest Pomorski Bank Rolniczy, mający swoją główną siedzibę na Pomorzu i pracujący wyłącznie dla Pomorza.

Bilanse w złotych.

Nakładem Tow. Wyd. „Prasa", w wydaniu II-iem uzupełnionem i poprawionem, ukazała się opracowana przez adw. Wł. Józefa Szatensztelna, radcę prawnego Ministerstwa Skarbu, broszura o „Bilansach w złotych".

Poza tekstami świeżo wydanych obowiązujących rozporządzeń o przewalutowaniu kapitałów własnych spółek akcyjnych, spółek z ogr. odp., spółdzielni i t. p., autor na zasadzie materjału urzędowego szczegółowo wyjaśnia wszystkie kwestje, jakie powstały z przewalutowaniem kapitałów, w szczególności sprawę oszacowania obliczenia wysokości kapitału akcyjnego (udziałowego), wysokości akcji (udziałów), i sprawy podatkowe, związane z przewalutowaniem.

Broszura jest do nabycia w administracji naszego pisma za 2 zł. -- z przesyłką za zaliczeniem pocztowem — 2 zł. 50 gr.

Bank wojskowy.

Dzięki inicjatywie zbiorowej korpusu oficerskiego powstał „Bank Wojskowy". Na Walnem Zgromadzeniu przyjęto statut i przystąpiono do wyborów Rady Naczelnej i Zarządu.

Do Rady Nadzorczej prezydjum weszli: jen. dr. Roman Górecki, pułk. inż. Karol Masny, mjr. Kazimierz Mazanek, mjr. szt. jen. Antoni Bogusławski; jako członkowie: jen. Mieczysław Norwid-Neugebauer, jen. Edward Szpakowski, pułk. Bolesław Jaźwiński, pułk. szt. jen. Tadeusz Malinowski, pułk. Marjan Zaruski, pułk. szt. jen. Michał Żymirski, ppułk. Tadeusz Petrażycki, mjr. Remigjusz Kwiatkowski.

Zarząd tworzą: jen. dr. Jakób Krzemieński, mjr. szt. jen. Stanisław Sosabowski, mjr. Józef Wionczek, kpt. Bolesław Nowak.

Powołano również Komitet protektorów, zapraszając do niego biorących dotychczas udział w naradach i ofiarowujących łaskawą swą pomoc pp. senatorów i posłów.

Z Banku Polskiego.

Pod przewodnictwem prezesa Banku Polskiego, p. Stanisława Karpińskiego, odbyło się zwyczajne miesięczne posiedzenie rady Banku, na którem, po wysłuchaniu i rozważeniu szczegółowego sprawozdania dyrekcji, oraz sprawozdań poszczególnych komisji rady, załatwiono sprawy następujące: Upoważniono dyrekcję do założenia oddziału Banku Polskiego w Zamościu; na miejsce pana Maurycego Flauma, który został dyrektorem powszecznego Banku depozytowego, skutkiem czego nie może nadal piastować mandatu członka komitetu dyskontowego Banku polskiego, zaproszono d-ra Józefa Landau, członka rady giełdy pieniężnej w Warszawie. W celu obniżenia stopy dyskontowej postanowiono zwołać nadzwyczajne posiedzenie rady jeszcze przed upływem b. m. albo na początku grudnia.

Z ŻYCIA SPÓŁEK AKCYJNYCH.

Kolej Lokalna Dolina — Wygoda w Wiedniu. Siedziba została przeniesiona do Stryja. Kapitał zakładowy obecnie wynosi 1,300,000 k. podzielony na 3,250 szt. akcji na okaziciela po 400 k.

Stow. Mechaników Polskich w Ameryce przedłuża termin wymiany akcji do dnia 1 marca 1925 r. Zgłoszenia przyjmuje Biuro Stow. w Warszowie, przy ul. Marszałkowskiej 46.

Tow. Fabryk Chemicznych „Zagłębie". w Warszawie, uzyskało zezwolenie na przedłużenie terminu wpłacenia kapitału zakł. na akcje V emisji do dnia 26 grudnia r. b

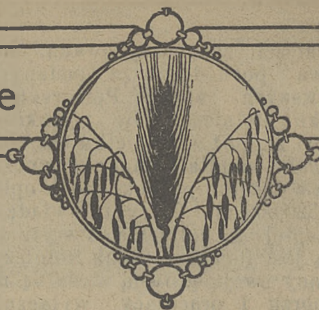
Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce zamienia tymczasowe świadectwa VI emisji na oryginalne akcje w godz. biurowych w Banku Małopolskim w Krakowie, Rynek Gł. 25, Banku Małopolskim w Warszawie, Marszałkowska 154, Banku Handlowym w Warszawie róg Traugutta i Czackiego, oraz Zarządzie Spółki w Warszawie, S-to Krzyska 28.

Petroles de Borysław z siedzibą w Antwerpji uzyskało zezwolenie na działalność w Państwie Polskiem w Krośnie z kapitał. zakł 2,500,000 fr. belg.

Towarzystwo Zakładów Żyrardowskich. Bank Handlowy w Warszawie wydaje od dn. 15 listopada do 15 stycznia 1925 r. nowe arkusze kuponów dywiden. do akcji I emisji, za lata 1922|1923—1931/32.

„Kabel" — Biuro Zarządu Tow. w Warszawie, przy ul. Królewskiej 41 wypłaca dywidendę od dnia 10 listopada r. b. codzienie od 11 do 1 po poł.

Sp. Akc. zwołujące zebrania ogólne.

18 listopada.

„Deges“ w Katowicach“ — zwycz. o godz. 5 po poł. w lokalu Banku Związku Spółek Zarobkowych w Katowicach, Warszawska 7.

„Linum“ — zwycz. o godz. 3 po poł. w lokalu Banku Rolniczego „Gleba“ w Lesznie.

Związek producentów Ryb — powtórne zwycz. o godz. 11 rano w sali Centralnego Tow. Rolniczego w Warszawie, Kopernika 30.

Pomorska Fabryka Kapeluszy — zwycz. o zatw. bilansu i przewalutowanie kapitału o godz. 6 wiecz. w sali Rady Miejskiej w Wąbrzeźnie.

Związek Ekonomiczny Spółdzielni Kółek Rolniczych — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 4 po poł. w sali „Gwiazdy“ we Lwowie, przy ul. Franciszkańskiej 9.

19 listopada.

Tow. Akc. dla budowy Kopalń i Szybów—zwycz. o zatw. bilansu i przewalutowanie kapitału o godz. 11 rano w domu Związkowym w Katowicach, przy ul. Mickiewicza 8.

20 listopada.

„Mazovia“ — nadzw. o zatw. bilansu i podwyższenie kap. zakł. o godz. 7 po poł. w lokalu Zarządu Tow. w Warszawie, przy ul. Natolińskiej 4.

Kolej Lokalna Delatyn - Kołomyja-Stefanówka — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 10 rano w lokalu Krajowego Biura Kolejowego w Gmachu Dyrekcji Kolei Państw. IV p. pokój Nr. 453 we Lwowie.

Bank Mazowiecki w Warszawie — nadzw. o podwyższenie kapitału o godz. 4 po poł. w lokalu Centrali w Warszawie, S-to Krzyska 30.

Przem.-Handlowe Towarzystwo Metalowe „Hantomet“ — zwycz. o godz. 6 po poł. w lokalu Spółki w Warszawie, Zgoda 1.

Tow. Akc. Wydawnicze „Świat“ —zwycz. powtórne o godz. 5 po poł. w lokalu Zarządu w Warszawie Szpitalna 12.

Zakłady Górnicze „Silesia“ — nadzw. o podwyż. kapit. o godz. 5 po poł. w Bielsku w sali posiedzeń Dyrekcji Spółki w Bielsku, Syksta 13.

21 listopada.

Zakłady Rolniczo-Przemysłowe w Kole — nadzw. o godz. 1 po poł. w sali hotelu Jaźwińskiego w Kole.

Polski Bank Odrodzenia — nadzwycz. o godz. 6 wiecz. w lokalu własnym w Katowicach, Mielęckiego Nr. 6.

22 listopada.

Fabryka Odzieży „Vestis“ — nadzw. o zatw. bilansu i podwyższenie kap. o godz. 3 po poł. w lokalu Stow. Kupców Polskich w Worszawie, Szkolna 10.

Jaeger i Ziegler — nadzwycz. o zatw. bilansu i ustalenie wysok. kapitału o godz. 5 po poł. w lokalu Zarządu Tow. w Warszawie, przy ul. Rymarskiej 10.

„Len Kresowy“ nadzwycz o godz. 6 po poł. w Warszawie, w biurze spółki przy ul. Kruczej 13 m. 1.

Polskie Zjednoczenie Przemysłowo-Leśne— zwycz. o zatw. bilansu o godz. 16 w lokalu Spółki w Krakowie, Rynek Gł. 29.

Fabryka Papieru, Masy Drzewnej i Tektur C. A. Moes, Pilica — zwycz. o zatw. bilansu i oznaczenie wysokości kapitału o godz. 6 wiecz. w lokalu Zarządu Spółki w Wierbce.

23 listopada.

„Hurtownia“ Sp. Akc. dla Handlu i Przemysłu w Żychlinie — nadzwycz. o przeszacowanie majątku i podwyższ. kapitału o godz. 2 po poł. w sali Straży Ogniowej w Żychlinie.

24 listopada.

Wileński Dom Towarowo-Przemysłowy B-cia Jabłkowscy — nadzw. o zatw. bilansu i podwyższenie kapit. o godz. 3 po poł. w domu własnym w Wilnie, Mickiewicza 18.

„W. i St. Radomscy“ — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 12 w poł. w salce posiedzeń w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, przy pl. Wolności.

Pomorska Sp. Akc. „Tkanina“—zwycz. o zatw. bilansu o godz. 12 w poł. w hotelu Centralnym w Grudziądzu.

Sp. Akc. Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich — powtórne nadzwycz. o godz. 4 po poł w lokalu Zarządu w Warszawie, Al. Jerozolimskie 51.

Sp. Akc. Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich — powtórne zwycz. o godz. 2 i pół w lokalu Zarządu w Warszawie, Al. Jerozolimskie 51.

25 listopada.

„Tow. Ubezpieczeń Europa“ — nadzw. o podwyż. kapitału o godz. 6 po poł. w lokalu Tow. w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej 118.

Tow. Ubezpieczeń „Przyszłość“ — nadzwycz. o zatw. bilansu i przewalutowanie i podwyższ. kapit. o godz. 5 po poł. w lokalu Tow. w Warszawie, przy ul. Smolnej 30.

Łódzkie Zakłady Przemysłowo-Leśne — nadzwycz. o likwidacji Spółki o godz. 4 po poł. w lokalu Spółki w Łodzi, ul. Rokicińska 7.

Tow. Przędzalni i Tkalni—nadzwycz. o przeszac. i przewalutowanie majątku o godz. 4 po poł. w lokalu Banku Ludowego, w Środzie.

Zakłady Rolniczo-Przemysłowe w Łomży— zwycz. o zatw. bilansu o godz. 4 po poł. w lokalu Zarządu Spółki w Łomży (gmach Banku Ziemiańskiego pl. Pocztowy 3.)

Kolej Lokalna Przeworsk — Dynów — zwycz. o godz. 10 rano w lokalu kraj. biura Kolejowego w gmachu Dyrekcji kolei Państw. IV p. pok. 453 we Lwowie.

Kolej Lokalna Tarnów — Szczucin — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 16-ej w lokalu krajowego biura kolejowego w Gmachu Dyrekcji kolei państw. IV p. pok. 453 we Lwowie.

Eksport gdański — nadzwycz. o zatw. bilansu o godz. 12 w poł. w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Szpitalnej 5 m. 1.

26 listopada.

Fabryka Przetworów Chemicznych „Rędziny“ — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 11 rano w lokalu Stow. Techników w Warszawie, przy ul. Czackiego 3|5.

27 listopada.

„Ziarno“ — zwycz. o godz 5 po poł. w biurze fabrycznym Spółki w Krakowie — Zabłociu.

Tow. Akc. Budowy i Prowadzenia Hotelów w Warszawie — nadzwycz. o zatw. bilansów oraz zmian w statucie o godz. 7 wiecz. w biurze Zarządu Tow. w gmachu Tow. Bristol.

Kolej Lokalna Tarnów — Szczucin — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 11 rano w lokalu kraj. biura kolejowego we Lwowie.

28 listopada.

„Sarmacja" Tow. Żeglugi Morskiej — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 17 w Warszawie, przy ul. Daniłowiczowskiej 16 (Centrala Spiessa)

Zakłady Chemiczne „Zabłocie" — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 11 rano w lokalu p. D-ra Kotulskiego w Krakowie, ul. Tarłowski 5.

Pomorski Syndykat Rolniczy— nadzwycz. o zatw. bilansu i podwyższenie kap. zakł. o godz. 3 i pół po poł. w lokalu handl. Tow. w Toruniu, przy ul. Szerokiej 37.

Suchedniowska Fabryka Odlewów — nadzwycz. o przeszacowanie majątku o godz. 6 po poł. w lokalu Zarządu w Kielcach.

Tow. Akc. Manufaktury Wełn. Karola Bennicha w Łodzi — nadzwycz. o zatw. bilansu o godz. 4 po poł. w lokalu Zarządu w Łodzi, przy ul. Łąkowej.

„Albertyn" Zakłady Wyr. z Drzewa — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 6 po poł. w lokalu Spółki w Warszawie, ul Ogrodowa 15, m. 10.

Syndykat Kupców Małopolskich — zwycz. o likwidacji o godz. 7 wiecz. w lokalu Syndykatu w Krakowie, przy ul. Zwierzynieckiej 19.

Miłosławska Fabryka Skór i Wyrobów Skórzanych Tow. Akc. w Miłosławiu — zwycz. o zatw. bilansu i przewalut. kapitału o godz. 17 w Hotelu Bazar w Miłosławiu.

„Z. Osiński i Synowie" — zwycz. o zatw. bilansu i podwyższenie kapitału o godz. 8 wiecz. w lokalu własnym w Warszawie, przy ul. Grzybowskiej 43-a.

Tow. Budowy i Eksploatacji Hoteli w Uzdrowiskach Polskich — nadzwycz. o godz. 6 po poł. w Warszawie w lokalu D|H Szwejs, Senatorska 26 m. 10.

Tow. Karwice—Ozierańskiej Cukrowni i Rafinerji — nadzwycz. o godz. 5 po poł. w Warszawie, przy ul. Emilji Plater 25 m. 20.

29 listopada.

„Tuczno" Cukrownia — zwycz. o zatw. bilansu i zmianie ustawy o godz. 11 rano w Inowrocławiu, w hotelu Bast'a.

Fabryka Szkła dawn. S. Reich i S-ka w Zawierciu — nadzwycz. o przewalut. bilansu i kapitału o godz. 10 rano w lokalu Zarządu w Zawierciu.

Tow. *Sosnowickich Fabryk Rur i Żelaza* — nadzwycz. o zatwierdz. bilansu i podwyższ. kapitału o godz. 12 rano w lokalu Tow. w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.

Tow. Dąbrowskich Kopalń Węgla Kamiennego — zwycz o godz. 15 w Paryżu w hotelu Tow. Inżynierów Cywilnych Francji, 19 rue Blanche.

Lubelska Fabryka Portland — Cementu Firley — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 5½ po poł. w Warszawie, przy ul. Czackiego 3|5 w sali Stow. Techników.

Sp. Akc. „Norblin, B-cia Buch i T. *Werner"* — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 12 w poł. w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Żelaznej 51.

Warszawska Sp. Akcyjna Budowy Parowozów — powtórne o godz. 12 w poł. w Warszawie w zakładach fabrycz. przy ul. Kolejowej 57.

„Kuryluk i Bobrowski" — nadzwycz. o zatw. bilansu o godz. 7 wiecz. w lokalu firmy w I-szych Halach Mirowskich.

„Garbnik" Sp, Akc. — zwycz. o godz. 5 po poł. w kancelarji adwokata D-ra Z. Ehrenpreisa w Krakowie, Starowiśla 1.

Tow. Przemysłowo-Górnicze Praszka—Pilawa — o zatw. bilansu i przewalutowanie majątku o godz. 4 po poł. w lokalu Związku Ziemian w Warszawie, Kopernika 30.

Tow. Przemysłowe Leśmierz — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 12 w poł. w sali Tow. Kredyt. m. Warszawy w Warszawie, przy ul. Czackiego 23.

„Zagłębie" — nadzwycz. o godz. 5 po poł. w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, Moniuszki 12.

„Mazovia" Fabryka Mebli Giętych w Radomsku— zwycz. o zatw. bilansu i powiększenie kapit. o godz. 3 po poł. w lokalu Nr. 3 przy ul. Trębackiej 10 w Warszawie.

Polska Żarówka Osram — zwycz. o zatw. bilansu i podwyższenie kapit. o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki w Warszawie, Królewska 11.

Przemysł i Handel Drzewny „Bórforest"—zwycz. o zatw. bilansu i przeszac. majątku o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Miodowej 5.

Cukrownia „Zduny" — zwycz. o przeszacowanie majątku o godz. 12 w poł. w Poznaniu w sali Wielkopolskiej Izby Rolniczej, przy ul. Mickiewicza 33.

Fabr. Wyr. Metalowych „W. Kucharski" —zwycz. o zatw. bilansu o godz. 5 po poł. w lokalu Ziemsk. Banku Kred. w Krakowie, ul. Florjańska 32.

Tadeusz Krafft i S-ka — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 6 po poł. w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Grzybowska 43.

30 listopada.

Ludwik Gyer w Łodzi — nadzwycz. o zatw. bilansu i ustalenie kap. zakł. o godz. 11 i pół rano w lokalu Tow. w Łodzi, Piotrkowska 282.

Tow. Akc. B-cia Bauerertz—zwycz. o zatw. bilansu o godz. 10 rano w biurze Zarządu Tow. we wsi Mijaczów, gm. Pinczyce, pow. Będzińskiego.

Fabryka Surogatów Kawy Henryka Francka Synowie — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 10 rano w Skawinie w biurze Tow.

1 grudnia.

Poglaski Syndykat Rolniczy — zwycz. o godz. 10½ rano w Warszawie w lokalu Podlaskiej Wytwórni Samolotów Krak.-Przedm. 7 m. 3.

Dobra i Zakłady przemysłowe „Kisielnica" — nadzwycz. o godz. 18-ej w lokalu przy ul. Kredytowej Nr. 14 m. 4 w Warszawie.

Podlaska Wytwórnia Samolotów — o zatw. pokrycia kapitału akc. o godz. 11 w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Krak.-Przed. 7 m. 3.

Zakłady Przemysłu Drzewnego „Wiór" — zwycz. o zatw. bilansu o godz. 7 po poł. w lokalu Stow. Techników w Warszawie, Czackiego 6.

2 grudnia.

B-cia Jabłkowski — zwycz. o zatw. bilansu, powiększenie kapit. o godz. 3 po poł. w lokalu Stow. Kupców Polskich w Warszawie, Szkolna 10.

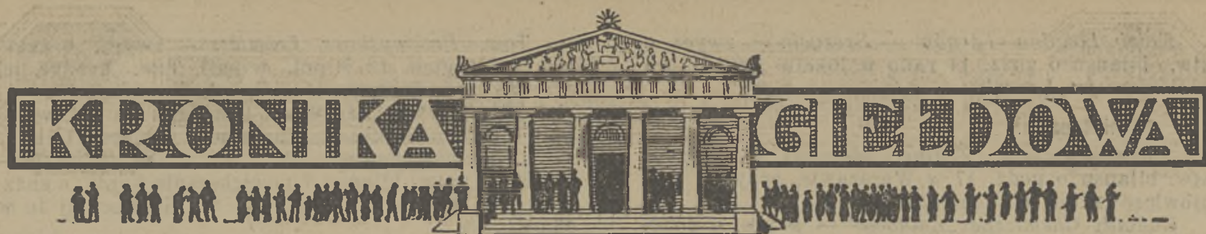
„Polonja" Tow. Akc. Ubezpieczeń — nadzw. o zatw. bilansu, przewalut. majątku i określenie kapit. zakł. o godz. 5 po poł. w lokalu Tow. w Warszawie pl. Napoleona 3.

Tow. Akc. Ubezpieczeń „Vita"—nadzwycz. o przewalutowanie majątku zatw. bilansu i określenie kapitału zakł. o godz. 6 po poł. w lokalu Tow. w Warszawie, Pl. Napoleona 3.

3 grudnia.

Polska Fabryka Ekstraktów Garbarskich—zwycz. o zatw. bilansu. przeszac. i przewalutowanie majątku o godz. 11 rano w kantorze Spółki w Warszawie, przy ul. Smoczej 43.

Hurtownia Winno Kolonjalna Polskich Kupców i Przemysłowców Chrześcijan w Łodzi — zwycz. o zatw. bilansu i powiększenie kap. o godz. 4 po poł. w sali Stow. Polskich Kupców i Przemysł. Chrześcijan w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej 113.

Od pewnego czasu dla niektórych walut obcych coraz wyraźniej uwydatnia się na giełdzie warszawskiej dendencja zwyżkowa. Dotyczy to zwłaszcza franka szwajcarskiego i korony szwedzkiej. Zwiększonego popytu na walutę szwajcarską nie uzasadnia nasz handel zagraniczny, gdyż nasze obroty handlowe ze Szwajcarją są bardzo małe. Większe znaczenie posiada ta okoliczność, że frank szwajcarski w wielu tranzakcjach naszego przemysłu używany jest, jako waluta przeliczeniowa. Dzieje się tak na Górnym Śląsku. Z tego względu zwyżka każda franka szwajcarskiego może się okazać w skutkach bardzo niedogodną. Istotną przyczyną tej zwyżki jest, prawdopodobnie, napływ do Szwajcarji obcych kapitałów, lokowanych w bankach szwajcarskich w krajowej (szwajcarskiej) walucie. Dotyczy to zwłaszcza kapitałów angielskich, sciekających do niedawna z Anglji, podczas rządów poprzedniego gabinetu. Obecnie możliwy jest odpływ tych kapitałów.

Również znamienny jest nastrój zwyżkowy dla korony szwedzkiej. Dewiza na Sztokholm niedawno przekroczyła w Warszawie, w notowaniach urzędowych giełdy pieniężnej, równię monetarną niemal o cały punkt. Zjawisko to, przez szeroki ogół może niedostrzeżone, jest jednak bardzo charakterystyczne, tembardziej, że korona szwedzka przed kilku dniami osiągnęła ażio w Nowym Jorku wobec dolara. Nadwyżka ta wywyraziła się w drobnostce i była przejściowa, nie mniej jednak jest bardzo charakterystyczna, zwłaszcza ze względu na stosunek do dolara.

Kursy waluty dolarowej również na rynku warszawskim dały powód do nienotowanych dotychczas komentarzy i wniosków. Mianowicie w dniu 14 b. m. notowano na giełdzie warszawskiej kurs dolara Stanów Zjednoczonych (w gotówce) — 5.17, natomiast tenże kurs dolara w dewizie na Nowy Jork. Dotychczas notowania zarówno gotówki, jak dewizy dolarowej notowane były po $5.18^1/_2$. Dewiza może być niekiedy droższa od gotówki, ze względu na większą dogodność przekazową (zwłaszcza kabel). Należy jednak zwrócić uwagę, że, podług równi monetarnej, dolar = 5,1826 frankom złotym, w naszej walucie. Znaczyłoby to, że dolar ma disażjo wobec złotego, t. j. innemi słowy, że dolar jest niżej notowany od złotego. W rzeczywistości sprawa przedstawia się tak, że gotówka dolarowa wy pływa na rynek z różnych schówków, wywołując nadmierną podaż.

W obrotach papierami procentowemi większych odchyleń kursowych nie było. Tendencja nie jest jednolita, przeważał jednak nastrój słaby. Stopa procentowa w krótkoterminowych obrotach kredytowych jest o tyle wyższa od oprocentowania pożyczek państwowych, że gotówka skapitalizowana omija lokatę w tych pożyczkach. Zresztą i banki prywatne anonsują przyjmowanie wkładów na oprocentowanie wyższe, niż to, jakie zapewniają pożyczki państwowe.

Na rynku papierów procentowych panuje w dalszym ciągu apatja. Kursy akcji są coraz niższe. Niejednokrotnie wyjaśnialiśmy już przyczyny tego zjawiska

Za rubla złotego płacono około 2,75 złotych.

M. N.

Czas opłacić prenumeratę za kwartał czwarty.

GIEŁDA ZBOŻOWO-TOWAROWA (Warszawa)

NAZWA TOWARU	Ceny w Złotych				
	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	3|11 1924	10|11 1924	14|11 1924
Żyto kongresowe 695,7 gr. (118 f) . .	22.25	22.00		22.00	22.00
„ „ 684,4 gr. (116 f.) . .	22.50	22.00	22.50	—	—
„ poznańskie 708 gr. (120 f.) .	—	—	—		—
Pszenica kongresowa 757, gr. (128 f.)	—	—	—	—	—
„ wielkopolska 757 gr. (128 f.)	—	—	—	—	—
Jęczmień kongresowy brow.	28.00	27.00	27.60	27.00	28.00
„ poznański	—		-	27.00	28.00
Owies kongresowy.	23.50	22.00	22.00	22.00	—
„ wielkopolski	24.00	22.00	23.75	—	22 00
Mąka żytnia 70%.	—		—	—	—
„ „ 50%	38.50	36.00	—	—	38.25
„ pszenna 50%	—	—	—	—	—
Siemie lniane 87 — 90%	35 00	—	35.00	—	—
Kuchy rzepakowe	—	—	—	—	—
„ lniane	—	—	—	—	—
Kasza jęczmienna	—	—	—	—	—
„ gryczana	—	—	—	—	—
„ jaglana	—	—	—	—	
Otręby żytnie	13.00	12.50	13.00	12.75*	—
Otręby pszenne	—	-	—	—	

Cena za 100 kg. netto stacja załadowania o ile nie jest zastrzeżony inny sposób dostawy.
* Franco stacja Warszawa.

GIEŁDA WARSZAWSKA, (waluty i dewizy)

DEWIZY	WALUTY	PARYTET	KURSY KOŃCOWE		
			3|XI 1924	8 XI 1924	14|XI 1924
Dolary St.-Zjednoczonych.	1 dolar	518¹|₄	5.18½	5.18¼	5 18
Franki francuskie . .	100 franków	100	27.32½	27.20	27.52
„ belgijskie . . .	100 „	100	25.10	24.95	24 95
„ szwajcarskie. . .	100 „	100	100.00	100.00	100.00
Funty sterl.	1 funt sterling.	25.22	23.58	23.38	24.09
Korony austryjackie . .	100,000 koron	105,013,60	7.32½	7.32½	7.32½
„ czesko-słowackie .	100 „	105,01	15.50	15 47½	15.51
„ norweskie . . .	100 „	138,89	—	—	—
„ szwedzkie . . .	100 „	138,89	138.50	—	—
Liry włoskie	100 lirów	100	22.68½	22.35	22.58
Marki Finlankie	100 marek	100	—	—	—
Floreny holenderkie . .	100 florenów	208.32	205.85	—	208.40

Papiery procentowe

	7|XI	14|XI
4 proc. pań. poż. prem. .	0.82	0.72
8 proc. poż. złota . . .	6.30	6.40
6 proc. bony złote . . .	0.96	0.95
6 proc. poż. dolarowa . .	3.45	2.46
10% pożyczka kolejowa .	8.90	6.70
4½ „zast. Twa Kr. Ziem. .	22.40	21.00
4% zast. Tow. Kr. Ziem. .	18.50	17.25
8% Ziemskie dolarowe .	4 50	4.50
5% Tow. Kred. m. Warsz. .	16.25	15.75
4½% „ „ „ Warsz. .	—	—
4½% Tow. Kr. m. Łodzi . !	—	—
5% „ „ „ Piotrkow.	—	—

KURSY ZŁOTEGO (giełdy zagraniczne)

GDAŃSK. 14-go listopada. — Złoty (za 100 złotych) 104.98—105.32. Telegraficzne wypłaty na Warszawę 104.48 — 105.02.

BERLIN. 14-go listopada. — Złoty: (za 100 złotych) 79.40—81, wypłaty na Warszawę 80.25 — 81.05, na Katowice 80.20—81, na Poznań 80.30—81.10.

ZURYCH, 14-go listopada. — Złoty (za 100 zł) 100.

PARYŻ. 14-go listopada.—Złoty (za 100 zł.) 370.

LONDYN. 14-go listopada. — Złoty (za 1 funt sterl.) 24.02.

NOWY-YORK. 14-go listopada. — Złoty (za 100 złotych) 19.25.

PRAGA. 14-go listopada. — Złoty (za 100 złotych) 655 i pół.

Giełda Warszawska.

Ostatnie kursy najwyższe i najniższe od 1-go do 15-go listopada 1924 r.

Wydanie nieoficjalne. Objaśnienie: bp. — bez praw, bk. — bez kuponu. *Przedruk układu wzbroniony.*

NAZWA	Kapitał zakładowy	Ilość emisji	Wart. nom. akcji	W Złotych					
				Kurs najwyższy	Kurs najniższy	3/XI	6/XI	11/XI	14/XI
Banki.									
(Warszawskie).									
Dyskontowy Warszawski	4.000.000.000	8	5000	6.00	5.10	5.15	5.10	6.00	6.00
Handlowy w Warszawie	1.200.000.000	12	1000	6 85	6.00	6.85	6.35	6.15	6.00
dla Handlu i Przemysłu	3.840.000.000	11	1000	1.20	1.10	—	1.20	1.10	1.10
Kredytowy w Warszawie	15.000.000.000	11	5000	0.33	—	—	—	—	0.33
Przemysłowców Polskich w Warszawie	3.000.000.000	5	1000	—	—	—	—	—	—
Przemysłowy Warszawski	64.800.000	3	540	—	—	—	—	—	—
Towarzystw Spółdzielczych	19,800000000	7	100tys.	—	—	—	—	—	—
Zachodni w Warszawie	680 400.000	6	540	1.85	1.80	1.85	1.80	1.80	1.80
Kupiecki Łódzki	648.000.000	8	540	—	—	—	—	—	—
Bank Zjednoczonych Ziem Polskich	650.000.000	6	1000	1.80	1.70	1.80	1.80	1.70	—
Bank Związków Ziemian	3.000.000.000	7	1000	0.25	0.14	0.25	0.20	0.20	0.14
Bank Handlowy w Łodzi	64 800.000	6	540	—	—	—	—	—	—
Wileński Prywatny Bank Handlowy	2.025.000.000	6	540	—	—	—	—	—	—
(Poznańskie).									
Polski Bank Handlowy w Poznaniu	600.000.000	9	1000	2.10	2.00	2.00	—	2.00	—
Bank Związku Spółek Zarobk. w Poznaniu	1.000.000.000	11	1000	7.00	6.50	6.90	6.75	6.80	6.50
(Małopolskie).									
Polski Bank Przemysłowy we Lwowie	2.800 000.000	9	280	0.36	0.31	—	—	—	0.31
Małopolski w Krakowie	6.000.000.000	6	280	—	—	—	—	—	—
Bank Powszechny Kredyt. w Krakowie	500.000.200	6	280	—	—	—	—	—	—
„ Ziemski Kredytowy we Lwowie	5.250.000.000	11	280	—	—	—	—	—	—
„ Hipoteczny Akcyjny we Lwowie	735.000.000	14	280	—	—	—	—	—	—
Fabryki chemiczne.									
„Cerata"	900.000.000	3	1000	0.45	0.40	0.40	—	0.41	0.45
„Grodzisk" Zakłady Chemiczne	1.500.000.000	6	1000	0.40	—	0.40	—	0.40	—
S-ka Akc. Eksploatacji Soli Potasowych	600.000.000	6	1000	—	—	—	—	3.90	—
Fabryka Szkła Kijewski, Scholtze	3.360.000.000	5	1000	0.25	—	0.25	—	—	—
Fabr. Atr. M. Leszczyński i S-ka	400.000.000	3	1000	—	—	—	—	—	—
Przemysł Chemiczny w Polsce (Zgierz)	600.000.000	6	1000	2.50	—	—	2.50	—	—
Przetw. Mydl. Fryderyk Puls	6.080.000.000	5	1000	0.40	—	—	0.40	0.40	—
Ludwik Spiess i Syn	612.360.000	5	540	1.60	—	1.60	—	—	—
„Strem" Sp. Akc.	486.000.000	10	540	—	—	—	—	—	—
Przetw. Chm. dawn. Henryk Welt	150.000.000	3	1000	—	—	—	—	—	—
Fabr. Mydeł Wildt S-ka Akc.	600.000.000	4	500	0.16	—	—	—	0.16	—
Przedsięb. Elektryczne.									
Tow. „Elektryczność"	1.209.600.000	2	1000	2.00	1.90	2.00	1.90	1.90	—
Elektr. Okręgow w Zagłębiu Dąbrowsk.	2.000.000.000	4	1000	—	—	—	—	—	—
Polskie Tow. Elektryczne	700.000.000	9	350	0.13	—	—	—	--	0.13
Tow. Przemysłowe „Kabel"	400.000.000	7	1000	—	—	—	—	0.35	—
„Siła i Światło"	1.300.000.000	5	500	0.50	0.46	0.49	0.46	0.48	0.48
Pol. Zakłady Elektryczne Brown Boveri	600.000.000	4	1000	—	—	—	—	—	—
Fabryki Cukru.									
Sp. Akc. „Chodorów"	1.000.000.000	7	1000	5.40	5.00	5.40	5.20	5.10	5.00
„Czersk"	576.000.000	3	500	0.70	0.56	0.70	—	—	0.56
„Częstocice"	1.000.000.000	5	1000	2.20	2.00	2.20	—	2.00	2.00
„Gosławice"	440.640.000	6	540	2.40	2.10	2.40	2.10	—	2.30
„Michałów"	468.000.000	6	500	0.48	0,44	—	0.44	—	0.48
„Nieledew"	150.000.000	3	1000	—	—	—	—	—	—
Ostrowite	480.000.000	3	1000	—	—	—	—	—	—
Warszawskie Tow. Fabr. Cukru	1.976.000.000	1	1000	4.10	3.75	4.08	3.85	3.80	3.75
Fabryki Cementu.									
„Firley"	2.500.000.000	9	500	0.38	0.34	0.38	0.34	0.38	—
„Łazy"	2.000.000.000	3	500	0.13	—	—	—	0.13	—
„Wysoka"	1.200.000.000	2	1000	3.00	—	—	—	—	3.00
Przemysł Drzewny.									
Drzewny Przemysł i Handel	300.000.000	4	500	—	—	—	—	—	—
Przemysł i Eksport Leśny	300.000.000	4	1000	—	—	—	—	—	—
Kopalnie i Zakł. Hutn.									
Warsz. Tow. Kop. Węgla i Zakł. Hutn.	2.100.000.000	3	1000	3.20	2.70	3.20	2.70	2.90	2.95

Ciąg dalszy.

Wydanie nieoficjalne. Objaśnienie: bp. bez praw, pk. — bez kuponu. *Przedruk układu wzbroniony.*

NAZWA	Kapitał zakładowy	Ilość emisji	Wart. nom. akcji	W złotych: Kurs najwyższy	Kurs najniższy	3/11	6/11	11/11	14/11
Przedsięb. Naftowe.									
„Polska Nafta"	500 000.000	4	500	0.51	0.40	0.40	0.50	0.51	—
Polski Przemysł Naftowy	500.000.000	3	1000		—	—	—	—	—
B-cia Nobel w Polsce	2.340.000.000	6	1000	1.70	1.55	1.70	1.55	1.75	—
Lenartowicz, B-cia Rylscy i Sp.	400.000.000	5	500	—	—	—	—	—	—
Fabryki Metalowe.									
H. Cegielski	4.800.000.000	9	1000	0.62	0.57	0.61	0.57	—	0.57
Fitzner i Gamper	7.000.000.000	7	1000	4.10	4.00	—	4.00	—	4.00
Lilpop, Rau i Loevenstein	3,720.000.000	4	500	0.72	0.64	0.69	0.64	0.64	0.64
Modrzejowskie Zakłady Gór. H.	7.782.000.000	8	500	5.10	4.50	4.90	4.65	4.50	4 60
Norblin, B-cia Buch i Werner	2.400.000.000	7	500	1.00	0.89	1.00	0.95	0.93	0 89
Orthwein, Karasiński i S-ka	700.000.000	4	500	0.30	—	0.30	—	—	—
Ostrowieckie Zakł.	663.000.000	7	500	7.30	6 35	7.30	6.35	6.60	6 80
Budowa Parowozów	2.500 000.000	5	500	0.37	0.32	0.37	0.35	0.33	0.32
„Pocisk"	560.000.000	5	350	1.15	—	—	—	1.15	—
Rohn, Zieliński i S-ka	500.000.000	5	500	0.43	0.40	—	0.43	—	0.40
K. Rudzki i S-ka.	1.080.000.000	5	500	1.35	1.29	1.35	1.29	1.33	1.36
Starachowickie Zakłady Górnicze	1.980.000.000	8	500	2 51	2.14	2.51	2.06	2.14	2.20
Suchedniowska Fabryka Odlewów	1.500.000.000	5	500	—	—	—	—		—
Trzebinia	63.000.000	7	140	—	—	—	—	—	—
„Unja"	220 000.000	3	1000	5.50	—	5.50		—	—
„Ursus" S. A.	300.000.000	3	500	2.10	1.90	2.10	1.90	—	—
Wulkan	769.500.000	5	3000	2.25	—	—	—	2.25	—
L. Zieleniewski w Krakowie	600 000.000	5	1000	10.20	9.45	10.10	9.50	9.45	—
Zjedn Polskie Fab. Masz. i Narz. Roln.	600.000 000	3	1000	—	—	—	—	—	—
Fabr. Wyrob. Włókienn.									
Konopie	400.000.000	6	1000	—	—	—	—	—	—
Zawiercie	891.000.000	4	6000	23.75	19.75	23.75	19.75	23.30	—
Żyrardów	408.240.000	2	540	16.25	14.40	16.25	14.65	14.60	14.40
Przedsięb. Handl.									
Bednawski Wł.	250.000.000	5	00	—	—	—	—	—	—
„Belpol"	300 000 000	5	500	—	—		—	—	—
Ł. J. Borkowski	270.100.000	8	216	1.06	1.05	1.05	—	1.06	—
„Hurt"	100.000.000	4	500	—	—	—	—	—	—
Bracia Jabłkowscy	1.500.000.000	11	500	0.21	—	—	—	—	0.21
Polska Centrala Handlowa	1 300.000.000	7	500	—	—	—	—	—	—
Sp. Ak. Skupu Skór i Garb.	380.000.000	8	500	—	—	—	—	—	—
Syndykat Rolniczy Warszawa	300.000.000	3	1000	2.10	—	2.10	—	—	—
Szumilin, Krajowa Hurtownia Herbaty	1 200.000.000	5	1000	—	—	—	—	—	—
„Tkanina"	200.000.000	9	500	—	—	—	—	—	—
Zachodnie Tow. dla Handlu i Przem.	210.000.000	6	500	—	—	—	—	—	—
Przedsięb. Transp.									
„Polbal" Pol. Bal. Tow.	470.000.000	6	1000	—	—	—	—	—	—
„Polski Lloyd"	500.000.000	5	500	—	—	—	—	—	—
Warsz. Tow. Transp. i Żeglugi	960.000.000	7	250	0.22	—	0.22	—	—	—
Przedsięb. Różne.									
Bibljoteka Polska	100.000.000	3	500	—	—	—	—	—	—
„Ćmielów"	300.000.000	3	1000	0.57	0.51	0.53	0.51	—	0.57
„Granum"	500.000 000	7	1000	—	—	—	—	—	—
„Eternit"	100 000.000	1	1000	—	—	—	—	—	—
Haberbusch i Schiele	600.000.000	6	1000	5.10	4.80	5.10	4.92	4 80	4.90
Kluczewska Fabr. Papieru	2.285.000.000	5	1000	—	—	—	0.33	—	—
St. Majewski i Syn, Fabryka Ołówków	32.000 000	2	1000	11.00	9.25	11.00	—	—	9.25
Martens i Ad. Daab	1 500.000.000	3	1000	—	—	—	—	—	—
„Krakus"	252 280.000	8	280	—	—	—	—	—	—
Marynin	250.000.000	5	5000	—	—	—	—	—	—
Mirkowska Fabr. Papieru	2 000.000.000	3	1000	—	—	—	—	—	—
Młynotwórnia	100.000.000	5	1000	—	—	—	—	—	—
Polski Przemysł Korkowy	500.000 000	5	500	—	—	—	—	—	—
„Polus"	1000.000.000	6	1000	—	—	—	—	—	—
Pustelnik	350,000,000	4	1000	1.25	—	—	—	—	1.25
Warsz. Tow. ocz. i sprzed. spirytusu	500,000,000	5	1000	2.40	2.35	2.40	2.39	2.40	2.40
Dźwignia	400,000,000	3	1000	—	—	—	—	—	—
Tehate	300,000,000	3	1000	—	—	—	—	—	—
Tow. Pożyczkowe. Zast. Ruch.	252.000,000	10	1000	—	—	—	—	—	—

Szanownych prenumeratorów prosimy o wpłacanie należności za prenumeratę, na IV kwartał **Złotych 6** na konto P. K. O. Nr. 1465.

Wyd. nieof.

Giełdy zamiejscowe.

Kursy końcowe

NAZWA	Kapitał zakładowy	Ilość emisji	Wart. nom. akcji	Zł. 14/XI
Poznań.				
Bank Kwil. Potocki i S ka	240.000.000	8	1000	3.50
„ Młynarzy Zach.Z.Pol.	400.000.000	3	„	—
„ Polski Handlowy	600.000.000	9	„	
„ Poznański Ziemian	300.000.000		„	3.00
„ Przemysłowców	700.000.000	2	„	—
„ Związku Spółek Zar.	1 000 000.000	11	„	6.80
Arkona	115.000.000	5	„	1.30
Barcikowski R.	340.000.000	7	„	—
Browar Krotoszyński	155.000.000	5	„	—
Cegielski H.	4800.000.000	9	„	—
Centrala Rolników	600.000.000	7	„	0.45
Centrala Skór	200.000.000	5	„	—
Cukrownia „Zduny"				—
Garbarnia Sawicki i S-ka	600.000.000	3	„	—
„Goplana"	150.000.000	3	„	3.50
Hartwig C.	1 000.000.000	7	„	0.75
Hartwig Kantorowicz	160.000.000	2	„	—
Herzfeld i Victorius	280.000.000	3	„	3.20
Hurtownia Skór	100.000.000	4	„	—
Hurtownia Związkowa	400.000.000	5	„	—
Hurtownia Sp. Spożywców	250 000.000	3	„	—
„Iskra" Fabr. zap.	160.000.000	4	„	—
„Len" w Toruniu	200.000.000	2	„	60.00
Lubań Fabr. Przetw. Ziemn.	30.000 000	4	„	1.50
Młyn Ziemiański	220.000.000	2	„	23.50
Roman May	75.000.000	4	„	0.75
Poznańska Spółka Drzew.	900.000.000	7	„	0.25
Wielkop. Wytwórnia Chem.	540.000.000	5	540	—
Papiernia w Bydgoszczy	270.000 000	4	1000	—
„Pneumatyk"	900 000.000	4	„	0.25
„Płótno"				—
Starogardzka Fabr. Mebli.	100.000.000	2	„	—
Tkanina				—
„Tri"	50.000.000	3	„	—
„Unja" Zjed Fabr. Maszyn	220.000.000	3	„	6 30
„Wagon" Ostrów	400.000.000	4	„	—
„Wisła" Bydgoszcz				6 80
„Sarmatia"	200.000.000	3	„	—
Zjed. Browar. Grodziskie	130,000.000	5	„	1.35
Kraków.				
Bank Hipoteczny Akcyjny	735.000.000	14	280	0.55
„ Komercjalny	500.000.200	7	„	0.20
„ Bank Małopolski	6000.000.000	6	„	0.35
„ Polski Przemysłowy	2800.000.000	9	„	0.35
„ Powsz. Kredytowy	500.000.000	6	„	—
„ Ziemski Kredytowy	1050.000.000	10	„	0.14
Polskie Tow.Handl.(Tohan)	264.250.000	6	140	0.36
„Impex"	630.000.000	8	140	—
B-cia Rolniccy	500.000.000	3	500	—
Polski Glob	200.000 000	5	900	0.50
Żegluga Polska	60.500.300	8	140	0.17
Pharma	126.000.000	4	700	0.80
L. Zieleniewski	600.000.000	5	1000	9.60
Warsz. Sp. Akc. Bud. Par.	2500.000.000	5	500	0 33
Siersza Elektrownia	800.000.000	7	200	0.48
Siersza Górnicza	300.000.000	5	1000	4.15
Syndykat Koszykarski	300.000.000	5	500	0.11
Trzebinia—Żelazo	63.000.000	7	140	0.60
Trzebinia—Tłuszcze				7.00
Pocisk	160.000 000	5	500	1.15
„Automotor"			500	—

NAZWA	Kapitał zakładowy	Ilość emisji	Wart. nom. akcji	Zł. 14/XI
„Górka" (Cement)	60.000.000	3	1000	16.00
Tepege	900.000.000	5	„	2.45
Pokucie	500.000.000	3	„	0.43
Oikos	650.000.000	7	„	2.10
Strug	180.000.000	3	„	—
Niemojowski S. W.	310.000.000	2	„	0.55
„Krakus"	252.280.000	8	280	0.76
„Piasecki" fabr. czek.	292.00.000	5	500	—
Ćmielów Fabr. Porc.	300.000.000	3	1000	0.49
Polskie Zakł. Garbarskie	30.000.000	1	500	—
Chodorów	1000.000.000	7	1000	5.20
Cukrownia „Chybie"	450.000.000	2	1000	6,45
Lwów.				
Bank Akcyjny Związkowy	252.000.000	10	280	—
„ Dyskontowy Lwow.	700.000.000	4	280	—
„ Handl. Pol. Poznański	600.000.000	9	1000	—
„ Hipoteczny Akcyjny	735 000.000	14	280	0.55
„ Hipoteczny Ziemski				0.58
„ Małopolski	6000.000.000	6	„	0.28
„ Powszechny Kredyt.	500.000.000	6	„	—
„ Przemysłowy	64.800.000	3	540	0.35
„ Ziemski Kredytowy	2 100.000.000	11	280	0.18
„ Browary Lwowskie	240.000.000	7	1000	8.00
„Chodorów"	1000.000.000	7	„	5.15
„Karpalit"	10.500.000	4	140	—
Ćmielów Fabr. Porc.	300.000.000	3	1000	0.47
Portland z S.				—
Galicja	114.240.000		238	—
Gafota fabr. obuwia	35.000.000	4	140	—
„Górka" „	60.000.000	3	1000	15,75
„Oikos" „	650.000.000	7	„	2.10
Warsz.Sp.Akc. Bud. Parow.	2 500.000.000	5	500	0.33
„Pezet"	500.000.000	6	„	0.23
Pocisk	560 000.000	5	„	1.15
Polski Glob	200 000.000	5	500	0.50
Polska Nafta	500.0000.00	4	„	0.54
Polskie Tow. Budowlane	200.000.000	4	„	0.18
Polskie Tow. Handlowe	264.250.000	6	140	—
Rakszawa				2.25
Siersza-Elektrownia	800.000.000	7	200	0.23
Górnicza Siersza	300.000.000	5		4.10
Tepege	900.000.000	6	1000	2.40
„Tesp" Sól potasowa.	600.000.000	5	„	3.50
Zieleniewski L.	600.000 000	5	„	9.75
Żegluga Polska	69.500.300	7	140	0.17
Wilno.				
Polski Bank Parcelacyjny	100 000.000	1	1000	—
Wileński Bank Kredytowy			5000	—
Wil. Bank. Roln.-Przemsł.	500.000.000	5	5000	—
Wileński Bank Ziemski			250	—
Wil. Pryw. Bank Handlowy	2 025.000.000	6	540	0.07½
Sp. Akc. „Pac"	50.000.000	2	500	—
Wil. Składy Towar. „Pacific"	200.000.000	3	1000	—
Dolary				5.17
Złote Ruble				2.68
Srebrne Ruble				1.90

REDAKTOR I WYDAWCA: *MIECZYSŁAW MAJCHER.*

Drukarnia Sukc. T. Jankowskiego, Wspólna 54. Tel. 266-07.